

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA

Taneční umění

Pedagogika tance

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

UMĚLECKO-VZDĚLÁVACÍ PROJEKT DIALOGY

Petra Blau

Vedoucí práce: Mgr. MgA. Andrea Opavská, Ph.D.

Oponent práce: Mgr. Bohumíra Eliášová, Ph.D.

Datum obhajoby: 8. června 2018

Přidělovaný akademický titul: BcA.

Praha, 2018

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

MUSIC AND DANCE FACULTY

Dance art

Pedagogy of dance

BACHELOR THESIS

**THE ARTISTIC – EDUCATIONAL PROJECT THE
DIALOGUES**

Petra Blau

Supervisor: Mgr. MgA. Andrea Opavská, Ph.D.

Opponents: Mgr. Bohumíra Eliášová, Ph.D.

Date of defence: 8th Juny 2018

Awarded academic degree: BcA.

Prague, 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

Umělecko – vzdělávací projekt Dialogy
--

vypracovala samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne

.....
podpis

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Mgr. MgA. Andree Opavské, Ph.D. za obětavou pomoc, cenné rady, čas a trpělivost při vedení mé bakalářské práce. Rovněž bych chtěla poděkovat Lence Jíšové, Mgr. Jiřímu Lösslovi a Janu Malíkovi za vstřícnost a pomoc při získávání potřebných informací a podkladů.

Abstrakt

Cílem této bakalářské práce je seznámení se s podstatou umělecko - vzdělávacího projektu *Dialogy*, který se týká spolupráce mezi žáky, věnující se taneční výchově v rámci základního uměleckého vzdělávání, a jejich pedagogy a profesionálními tanečníky naší současné taneční scény. Ve stručné charakteristice jsou zde představeni jednotliví aktéři projektu - Velký soubor ZŠ a ZUŠ Karlovy Vary, taneční skupina NoTa Plzeň a pražský taneční soubor NANOHACH. V jednotlivých kapitolách je zachyceno přesné časové schéma příprav, detailní popis tvorby choreografie - *Okamžik proměn* - i závěrečná prezentace celého projektu. Tento odborný text rovněž obsahuje zamýšlení se nad smyslem a významem vzájemného ovlivňování amatérského a profesionálního tanečního světa v širším společensko - uměleckém kontextu.

Klíčová slova: umělecko - vzdělávací projekt, scénický tanec, základní umělecké školství, profesionální a amatérský tanec

Abstract

The aim of this bachelor thesis is to get acquainted with the essence of the artistic - educational project The Dialogues, which refers to cooperation among students, dedicated to dance education in the context of basic art education, and their educators and professional dancers of our current dance scene. In brief characteristics are presented different actors of the project - a large dance group from ZŠ and ZUŠ Karlovy Vary, the dance group NoTa Pilsen and Prague dance group NANOHACH . Each chapter of the work contains the exact time schedule of the preparations, a detailed description of the formation of one of the choreography - the Moment of transformation - and the final presentation of the entire project. This expert work is also contemplating the meaning and importance of mutual influence of amateur and professional dance world in the wider.

Key words: artistic – educational project, scenic dance, basic art education, professional and amateur dance

Obsah

1 Úvod.....	9
2 Podstata umělecko – vzdělávacího konceptu ZŠ a ZUŠ Karlovy Vary.....	12
3 Umělecko- vzdělávacího projektu Dialogy: záměr.....	15
4 Finanční versus morální podpora projektu	17
5 Profily jednotlivých participujících souborů na projektu Dialogy	19
5.1 Velký soubor ZŠ a ZUŠ Karlovy Vary	19
5.2 Taneční skupina NoTa Plzeň	22
5.3 Taneční soubor NANOHACH	25
6 Dialog jako mnohvrstevnatý tvůrčí rozhovor	29
7 Časové schéma organizace projektu Dialogy	31
7.1 Období příprav: tvůrčí setkávání, pohybový výzkum	31
7.2 Hlavní tvůrčí práce: struktura choreografie, propojení tance s hudební předlohou	32
7.3 Prezentace výchovně-vzdělávacího projektu DIALOGY: premiéra a následné reprízy	33
8 Popis průběhu konkrétní tvůrčí práce na choreografii <i>Okamžik proměn</i>	36
8.1 Hledání tématu.....	36
8.2 Pohybový research – předpoklad pro nalezení pohybového materiálu a jeho specifických kvalit	37
8.3 Inspirace a postupy skladatele autorské hudby	39
8.4 Struktura choreografie: charakter dílčích částí	40
9 Závěr.....	42
10 Literatura	46
11 Přílohy	48
11.1 Slovy interpretek.....	48
11.2 Plakáty	54
11.3 Choreografie	56
11.4 Ohlasy z tisku.....	57

1 Úvod

Ve své bakalářské práci s názvem *Umělecko - vzdělávací projekt Dialogy* jsem se snažila přiblížit význam a přínos vzájemné spolupráce mezi profesionálním a amatérským světem tance. Chtěla jsem poukázat na důležitost a smysluplnost tohoto konání, které má bezesporu z hlediska výchovného i vzdělávacího nenahraditelnou hodnotu jak pro aktéry samotné, tak i širokou diváckou taneční obec. Projekt *Dialogy* vznikl formou půlročního tvůrčího procesu. Participovaly na něm amatérské soubory, jmenovitě Velký soubor Základní školy a Základní umělecké školy Karlovy Vary (dále jen VS) a taneční skupina NoTa Plzeň, které tvořili žáci a absolventi základních uměleckých škol, a s nimiž pracovali členové pražské profesionální taneční skupiny NANOHACH. Hlavní idea a záměr celého projektu nesměřovaly k „pouhé“ prezentaci vzniklého představení, ale již od začátku byly koncipovány jako celodenní událost, která poskytla dostatečný prostor pro diskuzi, tanec a tvorbu širší taneční veřejnosti. Naplnění konkrétních „tvůrčích rozhovorů“ vycházelo zejména ze společného setkání obou souborů, členů NANOHACH a hostujících skupin, jež byly pozvané ke vzájemnému sdílení společného zájmu v den konání premiéry a následných repríz.

Koncept projektu kladl důraz na umělecko – vzdělávací funkci, která se shoduje obecně s posláním základních uměleckých škol. Snaha o duchovní růst je součástí vzdělávacího procesu a snaha o výraz je snahou uměleckou. Eliška Bláhová, brněnská pedagožka ovlivněna studiem pohybové a rytmické metody Émila Jaques-Dalcroze, už ve 40. letech 20. století upozornila na důležitost umělecko – vzdělávacího aspektu volnočasových aktivit dětí, které vedou ke zušlechťování osobnostního a harmonického rozvoje jedince, k čemuž dnes směřují právě ZUŠ. Ve své knize *Pohyb – rytmus – výraz* podotýká: „...a citem stvoříme novou přirozenost kulturního člověka.“ (Bláhová, 1941:8) Podle ní je nezbytné žáky motivovat k hlubší zaujatosti pro umění, rozvíjet jejich tvůrčí schopnosti a kreativní myšlení. Jinými slovy - v popředí základního uměleckého vzdělávání by měl být zájem, který nutně nemusí vyústit v úmysl věnovat se konkrétnímu uměleckému oboru profesionálně (Bláhová, 1941:7,66).

Tyto ideje inspirovaly členy taneční skupiny NANOHACH, proto do projektu *Dialogy* oslovili žáky a absolventy základních uměleckých škol, konkrétně moje studenty, s nimiž pracuji již od dětských let a dospělé amatérské tanečnice

skupiny NoTa pod vedením Lenky Jíšové. Tvorba nás obou i naše pedagogická činnost jim byla známá z regionálních přehlídek scénického tance. Toto setkání v tvorbě a tanci s tanečnicí, kteří patří na poli současné taneční scény mezi nejpopovolanější, byla pro všechny interprety obrovská výzva, zkušenost, příležitost, splněný sen a následně i zkušenost.

V počátku příprav se projekt potýkal s úskalími týkající se finanční záštity a podpory. Cesta k jeho uskutečnění nebyla jednoduchá, avšak díky výborným organizačním schopnostem a zvládnuté produkci Jana Malíka, se tento počín podařil zrealizovat.

Celému tvůrčímu procesu jsem byla přítomna pouze v Karlových Varech, proto se tento odborný text zabývá především rozbohem a reflexí choreografie Okamžik proměn Michala Záhory. Zpočátku jsem participovala na celém dění pouze jako pasivní divák a nestranná pozorovatelka, která z pozice vedoucí VS sledovala způsob práce, popř. korigovala určité situace, které vyvstaly. Konkrétně jsem pomáhala mezi choreografem Michalem Záhorou a dívkami ladit cestu vzájemného osobnostního poznání a pochopení. Aktivně jsem do tvůrčího procesu vstoupila v době, kdy se hledala alternace. Téma již bylo dané. Stranila jsem se jakkoli choreograficky, pedagogicky nebo osobně zasahovat do rodícího se tvaru. Poté, co jsem se ocitla v roli interpretační, nechala jsem se pouze vést pokyny, instrukcemi a požadavky choreografa.

Ve své bakalářské práci vycházím zejména z osobní praktické zkušenosti a získaných poznatků. K jejímu zhotovení mi pomohla písemná emailová korespondence s produkčním tanečního souboru NANOHACH Janem Malíkem, Mgr. Jiřím Lösslem, odborným pracovníkem v Národním informačním a poradenském středisku ARTAMA Praha a Lenkou Jíšovou, kteří mi některé faktické údaje a záležitosti, jež nebyly možné získat z jiných zdrojů, informačně objasnili a doplnili. Čerpám také z článků, především z rozhovorů s účastníky projektu o jeho přípravě, realizaci i závěrečném ohlédnutí - z občasníku scénického tance *pam pam*, který přináší informace z uvedeného oboru. V odborných pracích, jakými jsou bakalářská práce Nely Výborné *Eva Blažičková a její pedagogická činnost*, diplomová práce Andrey Opavské *Duet jako dialog dvou těl* a dizertační práce téže autorky *Český současný tanec v devadesátých letech 20. století* jsem našla podnětné materiály k doplnění některých pojmů a definic. Další zdroje představují sborníky *Duncan - Sborník k 20. výročí založení konzervatoře Duncan Centre* (Petišková a kolektiv, 2012), který obsahuje texty vztahující se k duncanovské filozofii, k historii Konzervatoře Duncan Centre (dále

jen KDC), k taneční metodě Duncan a zároveň představuje profily absolventů KDC; nebo *Sborník díla NANOHACH (2004 - 2016)*, ve kterém je zpracovaný profil souboru a jeho členů, výčet souborových aktivit, choreografické počiny a rozhovory. (NANOHACH, 2017) Některá fakta a názory opírám o publikaci *Pohyb - rytmus - výraz* (Bláhová, 1941) a *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (VÚP, 2005)*, jež poukazují na hodnotu uměleckého vzdělávání v kulturně společenském kontextu. Rovněž webové stránky některé organizací, např. Duncan Institutu nebo NIPOS ARTAMA mi poskytly zpřesňující údaje, které nejsou knižně ani jiným způsobem vydány či publikovány. Součástí příloh jsou odpovědi a názory interpretek choreografie *Okamžik proměn* na 5 mnou položených otázek týkajících se významu a smyslu tohoto projektu pro ně samotné. Záznam obou choreografií je v příloženém dvd.

Ačkoli jsem se snažila o shromáždění dostatečného množství objektivních informací a dat pro tento odborný text, jsem si vědoma určité míry subjektivity a osobní zaujatosti z důvodů osobní participace na tomto projektu.

2 Podstata umělecko – vzdělávacího konceptu ZŠ a ZUŠ Karlovy Vary

Pojem „Umění“ je tak mnohotvárný a širokospektrální, že zcela konkrétní a jednoznačnou odbornou formulací jej lze jen obtížně vymezit, natož přesně definovat. Postoj k umění, chápání a prožívání uměleckého ztvárnění skutečnosti je intimní osobitou výpovědí každého z nás. Umění má svůj estetický účinek, který aktivuje naše smysly, dokáže ovlivnit lidskou emocionalitu a rozpoložení, a zároveň se také stává výrazem emočních stavů, vnitřního prožívání a subjektivního sdělení jedince.

Od nejútlejšího věku nás provází výchova k umění a k estetickému cítění. Prostřednictvím vnějších faktorů, kterými jsou zejména rodiče, škola a okolí, dochází k nezbytnému estetickému vkladu, který vede k vnímání umělecké „krásy“, k estetickému vkusu a k vytváření si názoru. Na jeho hlubší formování a poznání se zaměřují zejména základní, střední nebo vyšší školy uměleckého typu, ale je to rovněž náplní školských vzdělávacích programů (dále jen ŠVP) základních škol.

Ve vzdělávacím obsahu základních škol je dnes vzdělávání k „umění“ součástí vzdělávací oblasti Umění a kultura¹, která je zastoupena obory Hudební výchova a Výtvarná výchova. Každá základní škola si zvláště „na míru“ vytváří svůj vlastní ŠVP. Poskytuje to určitou flexibilitu k rozšíření této oblasti o doplňující obor Dramatická výchova nebo Taneční a pohybová výchova (VÚP, 2005:64).

Taneční a pohybová výchova (dále jen TPV) byla do Rámcového vzdělávacího programu (dále jen RVP) zařazena 20. července 2010 s účinností od 1. září 2010.² Zavedení vzdělávacího oboru TPV předcházela usilovná práce expertního týmu vedeného Evou Blažíčkovou³, který ve spolupráci s Výzkumným

¹ Pojem „umění“ můžeme dle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání vnímat jako proces specifického poznání a dorozumívání, ve kterém vznikají poznatky o vnějším a vnitřním světě a jeho vzájemné provázanosti. Definovat nebo jej formulovat a sdělovat nelze jinými než uměleckými prostředky, které v sobě nesou hodnotu osobitosti a estetičnosti. V procesu uměleckého osvojování světa na základě vzdělávání dochází k rozvíjení specifického cítění, tvořivosti a vnímavosti jedince k uměleckému dílu a naopak jeho prostřednictvím k rozvoji sebe sama a okolí (VÚP, 2006:64).

² TANEČNÍ A POHYBOVÁ VÝCHOVA. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: www.nut.cz/file/136_1_1/

³ Zakladatelka a ředitelka KDC Praha v letech 1992 – 2009.

ústavem pedagogickým Praha připravil koncepci tohoto předmětu.⁴ Podle Evy Blažíčkové je TPV uměleckou tvůrčí činností, na základě které si uvědomujeme a znovuobjevujeme svou tělesnost, vnitřní prostor vlastního těla a jeho propojenost s prostorem vnějším. Činnost, která skrze proces hledání původnosti nebo také originality, bez zbytečného „předvádění se“ umožňuje nalézt cestu k vlastnímu sebepoznání. Akt, jenž používáním přirozeného a správného pohybu v závislosti na fyziologických a psychologických předpokladech a v rámci individuálních možností rozvíjí inteligenci těla a sdílením společného zájmu s pocitem sounáležitosti přispívá k vytváření neverbální komunikace. (Petišková a kolektiv, 2012:14,15).

Základní škola a Základní umělecká škola⁵ (dále jen ZŠ a ZUŠ) Karlovy Vary, na které působím jako pedagog tanečního oboru od roku 2000, začlenila předmět Taneční výchova (dále jen TaV) do své učební výuky základního vzdělávání již o sedmáct let dříve v roce 1993. Tento výjimečný počín podpořil a zrealizoval tehdejší ředitel školy Mgr. Jindřich Volf (1991 - 2003).⁶ Učební osnovy pro předmět TaV byly vypracovány o tři roky později v roce 1996 kolegyní Lenkou Sušaninovou, která na škole působí doposud. V praxi to znamenalo, že škola začala svým žákům umožňovat vzdělání i po stránce estetické, formou rozšířené výuky tanečního, hudebního a výtvarného oboru. Žáci začali být přijímáni na základě talentové zkoušky do 1. ročníku, případně na základě rozdílové zkoušky do ročníku vyššího daného oboru.⁷

V současné době je výuka předmětu TaV realizována v každém ročníku s časovou dotací dvě hodiny týdně pro první stupeň a tři hodiny pro stupeň druhý. Vzdělávací obsah předmětu, jehož prostřednictvím plníme obsah RVP TPV, zahrnuje oblast Pohybové činnosti, Tvořivé činnosti, Rytmičké, vokální a instrumentální činnosti a Činnosti podporující pohybové učení.⁸

⁴ DUNCAN INSTITUT. *Taneční a pohybová výchova v rámci základního vzdělávání*. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://duncaninstitut.cz/spolecnost-pro-tanecni-a-muzickou-vychovu/pedagogicka-cinnost/tanecni-a-pohybova-vychova-v-ramci-zakladniho-vzdelavani/>

⁵ ZŠ a ZUŠ Karlovy Vary je příspěvkovou organizací, která byla zřízena Městem Karlovy Vary s účinností od data 1. 9. 1994. Původně Základní škola Rybáře, od školního roku 1995/1996 Základní škola a Základní umělecká škola Rybáře a od roku 2001 již název stávající.

⁶ Mgr. Jindřich Volf zavedl v roce 1992 do základního vzdělávání rozšířenou estetickou Hudební a Výtvarnou výchovu. Úplnou komplexnost výchov o rok později doplnil o výchovu Taneční, která byla do roku 1996 vyučována jako volitelný předmět.

⁷ Návrh učebních osnov pro 1. - 9. ročník ZŠ s rozšířenou estetickou výchovou schválilo MŠMT ČR čj.28704/96-20 dne 18. 12.1996. Ke změně učebního plánu došlo v roce 2005 v rámci účinnosti ŠVP ZŠ (ZŠ a ZUŠ) Karlovy Vary, 2012.

⁸ ŠVP pro ZŠ (ZŠ a ZUŠ) Karlovy Vary, 2012.

Ve školním roce 1995/1996 již zmiňovaný ředitel přidružil k Základní škole druhý samostatný subjekt Základní uměleckou školu, a tím došlo k jejich úzkému propojení, tj. vznikla ZŠ a ZUŠ, ve které se oba jejich programy vzdělávání začaly prolínat a následně plnit v ŠVP pro základní vzdělávání ve vzdělávací oblasti Umění a kultura.⁹

Většina z pedagogů vyučuje v rámci dopolední výuky v ZŠ a následně pokračují jako pedagogové výukou v ZUŠ. Také naši žáci mimo rozšířenou výuku v ZŠ navštěvují odpolední výuku v naší ZUŠ a rozvíjejí svoje taneční schopnosti a nadání i mimo tuto povinnou výuku.

ZUŠ je však otevřena i dalším zájemcům mimo naší školu nebo třídy s rozšířenou výukou estetických předmětů. Přijetí je podmíněno úspěšným sloužením talentové zkoušky vyjma dětí předškolního věku, nebo žáků, kteří ji absolvovali již v základní škole.¹⁰ Vzdělávací obsah tanečního oboru (dále jen TO) pro základní umělecké vzdělávání (dále jen ZUV) je členěn do dvou vzájemně provázaných a podmiňujících se oblastí – *Taneční tvorba a interpretace*, v níž se žáci seznamují se základy tanečních technik (V této oblasti se rozvíjí technika pohybu jako systém specifických prostředků komunikace.), a *Recepce a reflexe tanečního umění*, která rozvíjí schopnosti porozumět komunikačnímu obsahu uměleckého díla a umělecké dílo hodnotit, tzn. chápat taneční umění v souvislostech a reflektovat prováděný pohyb i umělecký projev.¹¹ Obě oblasti jsou obsaženy v předmětu *Pohybová a taneční průprava* v I. stupni studia a v předmětu *Současný tanec* ve II. stupni studia. Učební plány TO ZUŠ jsou plněny v rámci Přípravného studia, které trvá dva roky; Základního studia I. stupně, jenž je sedmileté a Základního studia II. stupně, sestávajícího se ze čtyř ročníků.¹²

Díky propojení obou subjektů a „multioborové spolupráci“, které se účastní žáci a učitelé ZŠ i ZUŠ, dochází od roku 2011 k tvorbě rozsáhlých projektů, např. Hudebně taneční projekt *Víla Ohře* (2011); Muzikál *Mistr Jazzu* (2012); Hudebně taneční fantazie *O zem by se rozbilo* (2014); Mnohohrstevnatý projekt *Jinoznění* (2015); Interaktivní představení *Vita Carole* (2016); *Karneval zvířat* (2018) ve spolupráci s Karlovarským symfonickým orchestrem.

⁹ ŠVP pro ZŠ (ZŠ a ZUŠ) Karlovy Vary, 2012.

¹⁰ RVP ZUV, č.j. 12 955/2010-22

¹¹ RVP ZUV, č.j. 12 955/2010-22

¹² ŠVP pro ZUŠ (ZŠ a ZUŠ) Karlovy Vary, 2012.

3 Umělecko- vzdělávacího projektu Dialogy: záměr

Původním záměrem umělecko-vzdělávacího projektu Dialogy bylo jedinečným způsobem vzájemně propojit českou současnou profesionální taneční scénu s taneční scénou amatérskou. Tyto dva rozdílné světy se necelé dva roky, a to od prosince 2014 do září 2015, setkávaly v tvůrčím rozhovoru a kreativním způsobem sdílely společný čas. Myšlenka, týkající se vzájemné spolupráce a uměleckého rozhovoru, vzešla od Jana Malíka a následně byla konkretizována dalšími členy souboru NANOACH, Leou Švejdovou, Martou Trpišovskou a Michalem Záhorou. Zejména Jan Malík již mnoho let intenzivně sleduje vývoj a konkrétní práci pedagogů a souborů v amatérské taneční sféře. Je často zván do lektorských sborů mnoha regionálních přehlídek, které jsou zaměřeny na oblast scénického tance. Právě proto podle jeho slov ho „... lákalo vytvořit možnost a prostor pro intenzivnější tvůrčí dialog s mými kolegy, s námi, kteří se tanci věnují profesně. Věřil jsem v přínos oběma stranám a objevení nových tvůrčích kroků, obohacení...“¹³

Velký potenciál pro svůj navrhovaný projekt soubor viděl ve spolupráci s mladými žáky a absolventy základních uměleckých škol, kteří se tanci jako volnočasové aktivitě věnují dlouhodobě, často již od dětství. Do projektu přizvali umělci z NANOACH skupinu NoTa Plzeň a Velký soubor ZŠ a ZUŠ Karlovy Vary.

Navrhovaná koncepce práce byla původně zamýšlena ve dvou rovinách. S karlovarským souborem měl spolupracovat Michal Záhora a s plzeňským souborem Lea Švejdová a Marta Trpišovská, vždy v jejich domovských městech. Zároveň jsme s Lenkou Jíšovou byly osloveny k vytvoření choreografií pro tanečnický NANOACH. Měla to být oboustranná výzva. Zkušenosti interpretů a choreografů z NANOACH, kteří jsou zvyklí pracovat již s „hotovým“ tělem profesionálního tanečníka, museli do jisté míry své taneční požadavky přizpůsobit pohybovým možnostem a schopnostem svých dočasných svěřenkyň. Na straně druhé pedagožky ZUŠ, každá zvlášť si měla vyzkoušet choreografický proces tvorby ve spolupráci s tanečnicemi Leou Švejdovou nebo Martou Trpišovskou a vytvořit sólo. Tento choreografický záměr se však z časových důvodů nepodařilo zrealizovat.

Pro všechny zúčastněné vytvoření konkrétního choreografického tvaru a závěrečného výstupu v podobě představení nebylo hlavní podstatou projektu

¹³ Osobní archiv autora

Dialogy. Od počátku byl základ této idey spatřován v samotném procesu tvorby, v tvůrčí spolupráci a komunikaci, v možnosti otevření uměleckého prostoru a sdílení tohoto prostoru s lidmi, kteří mají společný zájem.

4 Finanční versus morální podpora projektu

Umělecko-vzdělávací projekt Dialogy byl v roce 2015 zahrnut do celoroční činnosti souboru NANOHACH. Tento počin finančně podpořilo Ministerstvo kultury České republiky obor profesionální umění částkou ve výši 126 906 Kč. Organizačně na něm participovala rovněž ZŠ a ZUŠ Karlovy Vary, jež poskytla prostor pro přípravné workshopy a dílny a zároveň hradila VS náklady spojené s jeho dopravou. Rovněž Základní umělecká škola Bedřicha Smetany v Plzni bezplatně zapůjčila prostory k tvorbě. Jinou formu podpory nabídlo také Divadlo 29 v Pardubicích¹⁴ a Moving Station v Plzni, kteří hradili umělecký honorář všem třem choreografům za uvedení výsledného díla v jejich prostorech. Studio Alta zaštitilo pražskou premiéru 26. září 2015 poskytnutím divadelního prostoru, technického zázemí a propagace. V neposlední řadě přispěl i Festival tanečních filmů¹⁵ projekcí krátkých českých i zahraničních tanečních filmů a přednášek s tím spojených.

Hlavní město Praha, odbor kultury a cestovního ruchu, které vždy na činnost souboru přispívalo, tentokrát návrh jejich projektu vůbec finančně nepodpořilo. Bylo to poprvé za celou dobu existence souboru NANOHACH, kdy se tak ze strany Hlavního města Praha stalo. Oficiální písemné vyjádření grantové komise znělo: „Jedná se o projekt, jehož realizace je nastíněna pouze v základních obrysech. Dle GK je tudíž výsledek těžko odhadnutelný. Finanční nároky považuje GK s ohledem na charakter projektu za neúměrné a žádost proto nedoporučuje k podpoře.“¹⁶ Toto zdůvodnění však nebylo kompletní. Komise, která o rozdělení finančních grantů rozhodovala, neshledala v propojení a spolupráci profesionální a amatérské taneční scény zvláště významný přínos pro obor. Naopak. Jelikož se idea netýkala profesionálního představení, zhodnotila záměr souboru NANOHACH jako krok zpět v jejich činnosti. Další argument, který uvedla, zněl, že projekt Dialogy bude vznikat mimo oblast Prahy

¹⁴ Při prvním představení projektu Dialogy 19. 9. 2015

¹⁵ Festival tanečních filmů se od roku 2009 profiluje jako bienále s cílem prezentovat díla z oblasti taneční kinematografie, dokumenty o tanci, inovativní záznamy tanečních inscenací a zejména díla žánru dance for camera. FESTIVAL TANEČNÍCH FILMŮ. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.tanecnifilmy.cz/>

¹⁶ KULTURA PRAHA. *Jednoleté granty*. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: http://kultura.praha.eu/public/a7/28/bb/1920640_536887_priloha_c._1_zapisu_ze_dne_1._10_cast_1.pdf

a navíc ve spolupráci s mimopražskými soubory (ačkoli byla premiéra od počátku naplánovaná ve Studiu Alta v Praze)¹⁷.

V reakci na záporné vyjádření Magistrátu se projekt Dialogy rozhodlo zaštitit a podpořit Národní informační a poradenské středisko ARTAMA¹⁸ Praha, jenž spadá pod správu Ministerstva kultury. Mgr. Jiří Lössl, který se ve zmiňovaném ústavu věnuje pedagogické, metodické, koncepční, publikační a výzkumné práci v oblasti scénického tance uvedl, že podobné projekty založené na úzké spolupráci profesionálního a amatérského tanečníka v České republice téměř neexistují, na rozdíl od zemí Evropské unie, kde spolupráce tohoto typu je poměrně častá.

¹⁷ Bylo sděleno grantovou komisí souboru NANOHACH osobně.

¹⁸ Útvar pro neprofesionální umělecké aktivity dospělých a estetické aktivity dětí a mládeže, který zajišťuje dílny a semináře, přehlídky, festivaly, soutěže, shromažďuje dokumentaci, poskytuje komplexní informace o problematice neprofesionálního umění, zpracovává odborné expertizy pro orgány státní správy a samosprávy, spolupracuje se spolky, občanskými sdruženími, kulturními zařízeními, školami a školskými zařízeními. NÁRODNÍ ÚSTAV LIDOVÉ KULTURY. *Národní informační a poradenské středisko pro kulturu*. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.nulk.cz/nulk/domaci-spoluprace/narodni-informacni-a-poradenske-stredisko-pro-kulturu/>

5 Profily jednotlivých participujících souborů na projektu Dialogy

5.1 Velký soubor ZŠ a ZUŠ Karlovy Vary

V roce 2002 jsem společně s kolegyní a taneční pedagožkou Markétou Odvodyovou založila taneční soubor ZŠ a ZUŠ Karlovy Vary. Obě jsme vnímaly a cítily potřebu vytvořit nový prostor zájemcům, kteří měli touhu intenzivněji rozvíjet své taneční dovednosti a tvůrčí schopnosti. Soubor byl rozdělen na tzv. „velký“ organizovaný mnou a určený pro starší věkovou skupinu 13-15 let, a tzv. „malý“ organizovaný Markétou Odvodyovou pro děti od 10-12 let. Jádro obou souborů se formovalo z žáků absolvující povinnou základní školní docházku. V roce 2006 se situace změnila. Děvčata dorůstala do věku „mládeže a dospělých“ a oba soubory se spojily do jednoho celku pouze pod mým vedením. „Malý“ soubor svou činnost ukončil. V roce 2009 se změnil také název na stávající „Velký soubor“.

Forma studia VS v rámci ŠVP naší ZUŠ spadá do základního studia II. stupně¹⁹, které podle předpisu je rozděleno do čtyř ročníků. Malým počtem pokračujících absolventů však nelze naplnit všechny čtyři stupně. Tuto situaci kompenzuje právě existence VS ZŠ a ZUŠ Karlovy Vary, jehož jádro v současné době tvoří sedm dívek ve věku 15 – 19 let. Časová dotace pro činnost souboru je díky tomu relativně nízká. Stávající ŠVP nabízí pouze tři hodiny týdně. Poněvadž činnost VS pracovala nad rámec tohoto časového vymezení, tak od letošního roku byla v souvislosti s rozšířeným studiem souboru schválena ještě jedna vyučovací hodina navíc.

Zájemci přicházejí do souboru zpravidla v 9. třídě základní školní docházky a pokračují po dobu svého středoškolského studia. Ve větší míře se jedná o původní žáky naší ZŠ Šmeralova, která, jak již bylo zmíněno, poskytuje rozšířené vzdělání v oblasti esteticko-výchovné, formou větší hodinové dotace výuky tanečního, hudebního a výtvarného oboru. Řada z nich po ukončení středoškolského studia odchází na vysoké školy, a tak práce souboru začíná opět od pomyslného začátku. Odchod dívek však nebývá definitivní. Zejména v rámci projektů se často, byť na malý taneční okamžik, opět vracejí.

VS ZŠ a ZUŠ Karlovy Vary získal spoustu ocenění. Od roku 2006 je pravidelným účastníkem celostátních přehlídek scénického tance mládeže a

¹⁹ ŠVP pro ZUŠ (ZŠ a ZUŠ) Karlovy Vary, 2012.

dospělých Tanec, tanec v Jablonci nad Nisou.²⁰ VS vystupoval také na festivalu Tanec dětem v roce 2009 v rámci Tance Praha, účastnil se celostátní přehlídky pantomimy a pohybového divadla Otevřeno Kolín (2011) a několikrát i celostátní mezidruhové přehlídky amatérského divadla Jiráskův Hronov (2011,2015, 2016). V neposlední řadě například v roce 2016 VS prezentoval současné české amatérské taneční umění na mezinárodním tanečním festivalu Danspunkt Invites v belgickém Kortrijku.

Mezi důležité pilíře v náplni naší ZŠ a ZUŠ Karlovy Vary, která se dotýká našich žáků, pedagogů i rodičů, patří tzv. projektová činnost²¹, jež je výsledkem mezioborové spolupráce v rámci naší školy. Participují na ní všechny obory včetně tanečního a dochází při ní vždy k vzájemnému inspirativnímu obohacení a tvořivému propojení, které rozvíjí schopnost porozumět a proniknout do komunikačního obsahu dalších uměleckých oborů.

Náš taneční obor má několik klíčových osobností, s nimiž dlouhodobě a intenzivně spolupracuje. Patří mezi ně hudební skladatel, klavírní korepetitor hudební pedagog a zástupce pro ZUŠ Karel Šimandl nebo korepetitor a pedagog František Nedvěd. Zejména Šimandlova skladatelská činnost je důležitým inspiračním zdrojem a významným činitelem pro choreografickou činnost VS Svůj vlastní autorský hudební part dodal například k choreografii *Slunovrat*²² (2011) nebo pro choreografii *Bludnohra* (2017) rozvrstvil původní hudební předlohu japonského skladatele Ryoichi Kurokawi.

Taneční činnost VS výrazně ovlivňují i kreativní setkání s významnými osobnostmi obecně českého uměleckého života, př. s Ivou Bittovou, jedinečnou persónou naší české hudební alternativní scény, se podařil zrealizovat společný

²⁰ Významné ocenění obdržela choreografie *Já musím začít pomalu...* na hudbu Bohuslava Martinů, která získala na Ústředním kole přehlídky tanečního oboru ZUŠ v Pardubicích (2015) ocenění za mimořádný umělecký tvar a zvláštní ocenění poroty. V roce 2016 získal VS na 30. celostátní přehlídce scénického tance mládeže a dospělých v Jablonci nad Nisou Cenu města tance za choreografii *(Ne) ztišená*, hudba Alfred Schnittke, za výrazný umělecký počin a osobitou výpověď v tanci. Tato cena zahrnovala čtyřdenní rezidenční pobyt v Jablonci nad Nisou k vytvoření a uvedení nové choreografie pro ročník následující. VS se zúčastnil tanečního festivalu Setkání mezi městy v Brně (2008, 2010, 2016) a festivalu SIRAEX aneb Tanec na konci léta v Klášterci nad Ohří (2008 – 2017). V roce 2012 a 2015 obdržel od Karlovarského kraje Pamětní list za reprezentaci celého kraje.

²¹ Viz str. 14 tohoto textu

²² VS získal několik ocenění za choreografii „Slunovrat“ s autorskou hudbou Karla Šimandla. Na 25. celostátní přehlídce scénického tance mládeže a dospělých v Jablonci nad Nisou (2011) byla oceněna a nominována na 82. celostátní mezidruhovou přehlídku amatérského divadla Jiráskův Hronov, dále pak na mezinárodní taneční festival v Chorvatsku a na Ústředním kole přehlídky tanečního oboru ZUŠ v Kroměříži jí byla udělena Cena poroty (2012).

hudebně taneční koncert v Boru u Tachova²³ (2009). Ve spolupráci s divadelnicí, režisérkou a herečkou Hanou Frankovou Hnilíčkovou (2017) vznikla scénická kompozice o čekání a očekávání *O (TÉ)*²⁴ etc.

Ve svém pedagogickém přístupu jsem ovlivněna osobností a prací Evy Blažíčkové²⁵, která vychází především z duncanovské filozofie, jejíž odkaz celý svůj umělecký život rozvíjí a předává. Ztotožnila jsem se s jejím výchovným a vzdělávacím přístupem, který se zrcadlí v přirozenosti pohybu, do určité míry zpracované, pravdivosti, tvořivosti a svobodě projevu. S celkovou harmonií, jež staví na principech vnitřní představivosti, práce s vnitřním obsahem a koncentrací. Poukazuje na uvědomění si smyslů, významovost jednotlivých částí těla a jejich vztahu k prostoru. Ve své celistvosti se ubírá k přesvědčení, že tanec by měl být zážitkem, a skrze zážitek vyučován. V této idey od dětství vyrůstají i naši žáci tanečního oboru, z nichž někteří se později stali absolventy KDC.²⁶

²³ Účastnila se také ZUŠ Tachov, pod vedením Ireny André a ZUŠ Chodov, pod vedením Karin Donátové.

²⁴ Při tomto tvůrčím procesu bylo pro mě zajímavé sledovat, jak divadelníci pracují, jakým způsobem zadávají konkrétní úkoly, jak přemýšlejí o významu slov a pohybu, jak pracují s prostorem, ale také s hlasem, slovem a výrazem.

²⁵ Zakladatelka a ředitelka KDC v letech 1992 – 2009, která je úzce spjata s tak křehkou disciplínou, jako je dětská taneční výchova.

²⁶ Patří mezi ně například Jitka Čechová, Markéta MAIA Kuttnerová, Štěpánka Mancová a Kristýna Šajtošová.

Obrázek 1. O(TÉ), 2018, Foto Ivo Mičkal

5.2 Taneční skupina NoTa Plzeň

Skupina NoTa (Nový tanec) Plzeň, kterou vede od jeho založení taneční pedagožka Lenka Jíšová, vznikla v roce 1996 při Základní umělecké škole Bedřicha Smetany v Plzni. Od roku 2014 existuje již jako samostatný subjekt, ačkoli má stále organizační podporu v domovské základně ve formě poskytnutí prostoru bez finančního nároku. Většina bývalých i stávajících členů, v původní sestavě žákyně II. stupně tanečního oboru a studia pro dospělé, pocházela právě z této ZUŠ. Personální oporou celého souboru po celá léta tvoří Jitka Cábová, Pavla Nováková a Kateřina Lisková. Všechny tři ženy včetně Lenky Jíšové byly žačkami²⁷ taneční pedagožky a choreografky Jeny Jenovské²⁸. Postupně se přidávali další adepti a v současné době tvoří toto seskupení šest tanečnic a dva tanečníci ve věku dvacet až čtyřicet let. Skupina NoTa je otevřena i těm zájemcům, kteří navštěvují tréninky nebo workshopy pouze příležitostně, nepravidelně a nejsou ani aktivně účastni v choreografiích či představeních.

²⁷ Jejím žákem byl i Jan Malík.

²⁸ Žačka Elmarity Divíškové a Lídy Slané (žákyně Jarmily Kröschlové). Působila zejména na ZUŠ Tachov, 3. ZUŠ v Plzni. Svou výuku zaměřovala na moderní tanec, lidový tanec, balet a scénický tanec.(Cveklová;Ždímalová, 2005:84,85)

Skupina se ve své činnosti zabývá současnými tanečními směry a trendy. V samotné tvorbě často vychází z principů strukturované a kontaktní improvizace. Celkový charakter a jedinečnost souboru spočívá v hledání, objevování a zkoumání pohybu samotného, pohybu funkčního, obsahového a s výpovědní hodnotou. Skrze pohyb zpětně znovuobjevují tělo. Jejich taneční směřování ovlivňuje setkávání v rámci workshopů, představení a tvůrčí spolupráce s odborníky, věnující se improvizaci, jejím principům a kompozičním i choreografickým postupům např. s Milanem a Zunou Kozánkovými, Bohumírou Eliášovou, Jiří Lösslem, Zdenkou Brungot Svitekovou, Marií Kinsky, Michalem Záhorou etc.

Podnětnou inspiraci skupina nalézá v hudbě, současné i autorské, kterou pro ni skládá pedagog klavírní improvizace a korepetitor Jan Braun²⁹ z Plzně. Úspěšným počinem například bylo v roce 2013 vytvoření hudební předlohy k choreografii Lenky Jíšové *Inspirace v Haiku*, s níž NoTa Plzeň reprezentovala Českou republiku na tanečním festivalu „Dance Impact“ v belgickém Bornemu, kde byla zařazena do programu jako host. O rok později vzniklo v rámci rezidenčního pobytu v Jablonci nad Nisou³⁰ představení s názvem *Ženské otázky*, na kterém participovala jako kouč tanečnice a choreografka Zdena Brungot Svitekova³¹. Jak sama Lenka Jíšová uvedla: „...při tvorbě choreografie Svitekova využívala pohybového vyjádření, které se týkalo těla, jeho fyzického projevu jako komunikačního nástroje, za kterým stála další vrstva poznávání a vnímání, např. jakým způsobem tanečnick dokáže uchopit skrze své pocity, smysly a emoce dané téma nebo jeho určitou část, ať už se jednalo o abstraktní nebo konkrétní schéma. Tento přístup otevřel praktickou cestu tvorby.“³²

²⁹ Pedagog a korepetitor na ZUŠ Bedřicha Smetany v Plzni, korepetitor na plzeňské konzervatoři - obor muzikálový zpěv, člen jazzové kapely Zeuberg.

³⁰ NoTa Plzeň je od roku 1997 pravidelným účastníkem celostátních přehlídek scénického tance mládeže a dospělých Tanec, tanec v Jablonci nad Nisou a od roku 2007 také celostátního mezidruhového amatérského divadelního festivalu Jiráskův Hronov.

³¹ Tanečnice, performerka a pedagožka. Vystudovala magisterský obor pedagogika tance na VŠMU v Bratislavě. Je členkou improvizací skupiny NAU. V tanci se zaměřuje na současné taneční techniky, improvizaci, kompozici, pohybový výzkum, somatické techniky a pohybové analýzy.

³² Osobní archiv autora

Paralelně s tvorbou díla byla perem Jana Brauna napsána i autorská hudba. V rámci projektu Světovar³³ – Plzeň 2015 vzniklo v roce 2013 interdisciplinární představení *Šepoty*, ve kterém došlo k propojení rytmu, básní, tance a divadla a to ve spolupráci s choreografkou a pedagožkou Bohumírou Eliášovou³⁴ a Jiřím Jaklem³⁵ jako hudebním a zvukový režisérem. Přístup k samotnému procesu kreace byl jiný. Pohybový materiál přinášela především choreografka. Samozřejmě do tohoto procesu aktivně vstupovala i NoTa, a také básník Vladimír Benderski, který se skupinou tančil a zároveň recitoval. Přes emoční, pohybový a výtvarný projev docházelo k hledání pohybových motivů, a podobně jako se Svítekovou se pohybový výzkum opíral o niterné pocity.

Činnost souboru NoTa je velmi rozmanitá. Uvádí a prezentuje samostatná taneční představení v Moving Station Plzeň, vystupuje na vernisážích, spolupracuje s hudebníky, básníky a výtvarníky z Plzeňského kraje i jiných míst, např. perkusistou Michalem Cábou, flétnistkou Evou Beránkovou, kytaristou Romanem Hanzlíčkem; básníky Romanem Knížetem³⁶ a Filipem Korytou; výtvarnicí Aleškou Čeňkovou etc.

³³ Areál bývalého pivovaru Světovar v Plzni, který se měl v rámci projektu Evropské hlavní město kultury 2015 zrekonstruovat na moderní a kulturní společenské centrum. Bohužel se projekt nepodařilo zrealizovat a místo Světovaru vzniklo jako náhrada od 1. 1. 2015 DEPO 2015 -kulturní a společenský prostor v Plzni.

³⁴ Tanečnice, pedagožka a choreografka. Absolventka v oboru choreografie na taneční katedře HAMU v Praze. Věnuje se především výuce improvizčních principů a postupů a jejich využití v současném tanci, kompozici a choreografii. Vyučuje na taneční katedře HAMU v Praze a na Základní umělecké škole Klapkova Praha.

³⁵ Zvukový režisér, realizátor elektroakustické hudby. Věnuje se vlastní původní hudební tvorbě a realizaci elektroakustické hudby, spolupracuje s Bohumírou Eliášovou a dalšími současnými choreografy.

³⁶ Roman Kníže zemřel před dvěma lety.

Obrázek 2. Ženské otázky, 2014, Foto Roman Mikeš

5.3 Taneční soubor NANOHACH

Soubor NANOHACH byl založen na podzim 2004 několika absolventy KDC Praha, Leou Čapkovou, Janou Hudečkovou Látalovou, Eliškou Kašparovou, Janem Malíkem, Marianou Novotnou a Martou Trpišovskou. V roce 2005 jejich řady rozšířil Michal Záhora. Důvod vzniku spočíval v absenci souboru současného tanečního divadla u nás a potřebou podpořit profesi tanečníka jako svobodného umělce na volné noze. Seskupení NANOHACH vzniklo jako repertoárová skupina bez kmenového choreografa. Cílem souborových činností bylo vytvořit prostor pro realizaci tanečně-divadelních projektů na profesionální úrovni a úzce spolupracovat se zahraničními choreografy v tvůrčí konfrontaci s jinými přístupy.³⁷ Od roku 2012 se soubor už cíleně orientoval pouze na tvorbu české domácí provenience. Oslovili například Veroniku Švábovou, Jana Beneše

³⁷ Česká televize odvysílala dokument *Doteky tance* v režii Veroniky Liškové, ve kterém se prezentovaly soubory NANOHACH a VerTeDance, které vznikly na naší současné profesionální taneční scéně v roce 2004. V souboru NANOHACH v době natáčení působilo šest tanečníků (Jan Malík, Eliška Kašparová, Lea Švejdová, Marta Trpišovská, Michal Záhora a Mariana Novotná - Jamníková), kteří se zde individuálně představili. Ze svého pohledu objasnili význam a obsah pojmu současný tanec. Snažili se vystihnout a ozřejmit způsob a specifičnost své práce, své kořeny, představit jejich repertoár etc.

McGadie, Lenku Flory, Michala Záhoru etc. Dalším impulsem bylo zrušení mezinárodního festivalu nového tance Konfrontace³⁸, založeného Lenkou Flory³⁹ v roce 2004, která se obrátila právě na absolventy KDC, aby pokračovali v jejím započatém úsilí.

První dva roky se soubor prezentoval na půdě Divadla Duncan Centre. Později svou tvorbu premiérově uváděl v Divadle Ponec a ve Studiu Alta v Praze, ale byl zván i do zahraničí, např. na Slovensko, do Polska, Německa, Rakouska, Anglie, Argentiny, Chorvatska, Egypta, Francie, Irska, Itálie, Izraele, Norska, Pákistánu, Rumunska, Ruska, Slovinska, Srbska, Španělska, USA). Soubor NANOHACH často svou produkcí vstupoval také do veřejného prostoru, např. České centrum Praha, Společnost Franze Kafky, Centrum DOX, Botanická zahrada, Fakulta Architektury ČVUT, metro Florenc a další exteriéry, galerie, nádražní budovy a tovární haly v Praze i v regionech. (NANOHACH, 2017:8)

Pod hlavičkou souboru NANOHACH vzniklo celkem 32 tvůrčích počinů, z nichž každý měl svou osobitou uměleckou výpověď, př. jejich debut *Naměkko Naostro*, *Struktury vratkosti*, *Synchronicity*, *Portrét*, *Resonance*, *-gracerunners-*, *Miluj mě*, *Zločin a trest*, *Kdo je Annik?*, *Brut*, *Písečná žena*, *Orbis pictus*, *Flashed by*, *Diptych*, *Move on*, *Dialogy*, *DEVOID* i jediné dílo, které zatím zůstalo na repertoáru *Den a Noc a Noc a Den*.

Jan Malík, který měl od počátku na starost produkci celého souboru, oslovil spolu s ostatními členy skupiny ze zahraničních tvůrců například norskou choreografku Karen Foss, která podle nich je „*zajímavá osobnost pro své sociálních a politické idee a témata*“, „*nepohodlná*“ *témata a tvůrčí myšlení - u nás nevídané*“, nebo rumunskou choreografku Ioanu Popovici, kterou si vybrali „*pro její umělecké renomé, originalitu, nekompromisnost a náročnost*“, či britského tanečníka a choreografa Nigela Charnocka, známého také jako zakládajícího člena tanečního souboru DV8, „*přizvali jsme ho pro jeho osobité*

³⁸ Konfrontace byla přímým pokračovatelem Festivalu tanečního divadla založeného v roce 1996. Jejím cílem bylo systematicky seznamovat českou veřejnost s oblastí současného tance v mezinárodním kontextu. Vedle nové tvorby domácích tvůrců představoval i experimentální a osobitou tvorbu zahraničních umělců. Chtěl vytvářet prostor pro organizování mezinárodních choreografických projektů a tanečních dílen, podporovat mladé české tvůrce. Nina Vangeli ve Sborníku k dvacátému výročí založení Konzervatoře Duncan Centre *Duncan* podotýká, že festival hostil takové osobnosti, jakými byli anglický choreograf a tanečník Akram Khan, ze Švýcarska Gilles Jobin nebo německá choreografka a tanečnice Sasha Waltz (Petišková, 2012:46). Ministerstvo kultury České republiky tento festival odmítlo v roce 2004 finančně podpořit, čímž ho odsoudilo k záhubě.

³⁹ Choreografka, pedagožka, scénografka a manažerka Lenka Flory, dcera Evy Blažíčkové, první výrazná tvůrkyně vychovaná ideály duncanismu. Spoluzakladatelka skupiny Déja Donnée, ředitelka KDC v letech 2013-2014.

umělecké renomé, zkušenost a temperament a pro možnost s ním pracovat díky dřívějšímu osobnímu kontaktu a zkušenosti.“ Spolupracovali také s francouzským choreografem Fabricem Ramalingomem „*byla to jeho umělecká vize a tvůrčí myšlení, které nás oslovilo, a také zjištění, že se umělecky setkáváme.*“⁴⁰

Produkce NANOHACH uskutečnila dvakrát přehlídku české tvorby s názvem NANOHACH ČESKY (2015 – Plzeň, Praha, Pardubice, 2013 – Ostrava, Praha, Jihlava). Program nabídl aktuální představení uvedená v divadle, ale i v netypických prostorách.

Činnost souboru NANOHACH zahrnovala široké spektrum aktivit. Pod názvem Příští přísliby-mladá česká krev se rozhodli představit nastupující taneční generaci, v podobě několika krátkých choreografií mladých tvůrců. Uspořádali fotografické výstavy – NANOHACH NAPLNO (2009), NANOHACH VEN! (2011). (NANOHACH, 2017:8) Členové NANOHACH kromě interpretace se věnují vlastní tvorbě, působí také jako pedagogové a stále se aktivně podílejí na současném kulturním dění v České republice. (NANOHACH, 2017:8) Soubor NANOHACH však koncem roku 2016 po dvanácti letech ukončil svou existenci. Posledním jeho počiny byly evropský projekt Michala Záhory DEVOID (v rámci Be SpectActive!⁴¹ podpořený programem KREATIVNÍ EVROPA⁴² 2014 - 2018), umělecko – vzdělávací *Dialogy* a premiéra představení Ley Švejdové a Marty Trpišovské s názvem Den a noc a Noc a den, uskutečněná 5. května 2016 v pražském divadle Ponec.⁴³

⁴⁰ Osobní archiv autora.

⁴¹ Interaktivní platforma představení, na které se publikum podílí svou aktivní účastí.

⁴² Program EU na podporu kinematografie a kulturních a kreativních odvětví.

⁴³ NANOHACH. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.nanohach.cz/>

Obrázek 3. Ilustrační foto souboru, 2006, Foto Stanislav Merhout

6 Dialog jako mnohvrstevnatý tvůrčí rozhovor

Hlavní spojující myšlenkou tohoto projektu, jak už sám název napovídá, byl **dialog** neboli rozhovor. Význam slova dialog nese základní formu mezilidské komunikace, která většinou probíhá mezi dvěma nebo více osobami. Je to základní forma bytí, která utváří naše osobnostní „já“. V konfrontaci a sounáležitosti s okolím si uvědomujeme vlastní hodnotu a existenci. Bez komunikace nelze dosáhnout společného stanoviska nebo cíle. Rozlišuje se několik typů a úrovní dialogů, se kterými se v životě člověk setkává. Těmi nejznámějšími jsou rozhovory v partnerství, rozhovory v pracovním prostředí, rozhovory v běžných situacích, například při nakupování. Jejich charakteristika se pojí se vzniklou situací. Důležitost rozhovoru spočívá tedy v sociálním aspektu, ve kterém dochází k vytváření si vztahu jedince s okolím a k vzájemné reflexi vztahů a vazeb. Z hlediska principu je tempo-rytmus, účelnost a dynamika dialogu proměnlivá, má svůj určitý vývoj. Andrea Opavská ve své diplomové práci *Duet jako dialog dvou těl* uvádí, že dialogičnost vytváří střety mezi aktéry. Je to proces, který vzniká, zastavuje se, opět začíná nebo se přerušuje, tzn. vyvíjí se. (Opavská, 2009:4) Dialogy bývají dobrodružné ve své spontánnosti a nevyzpytatelnosti. Proto i nás velmi překvapovaly roviny, podoby a úrovně našeho tvůrčího rozhovoru.

K objevování mnohvrstevnatosti v komunikaci všech zúčastněných docházelo skrze rozličné způsoby tvůrčího myšlení a přístupů. Vznikala, tvarovala a odkrývala svou podobu v různých vztahových rovinách. V užším kontextu tvůrčí dialogy probíhaly mezi choreografem a tanečníkem, řeč dospívajícího se mísila s mluvou dospělého a naopak. Interpret promlouval s vlastním já, hudební skladatel vedl rozhovor s choreografem i tanečníkem. Přicházela i objevná komunikace mezi choreografy navzájem. Jedna choreografie se vymezovala vůči druhé choreografii, společný zájem hovořil v jednom čase a prostoru, konfrontoval se vztah mezi amatérským a profesionálním tanečním uměním a proces tvorby s konkrétním choreografickým tvarem. Vznikala hluboká komunikace osvětlování dvou světů, v níž nebylo účelem vytvořit „pouhé“ představení. Jak uvedl Jan Malík v rozhovoru s Jiřím Lösslm „*Smyslem dialogu byla chuť poznat různé úrovně dialogu choreograf- tanečník- dospívající – dospělý.*“ (Lössl, 2015:10) Podle Ley Švejdové z jejího vyjádření zase vyplývá, že vnímá dialog jako vztah dvou a více elementů. „*Pro mě je to dialog nejen s*

tanečnicemi, ale i s Martou (pozn. Trpišovskou) a je pro mě v této situaci neobvyklý." (Lössl, 2015:10) Pro Lenku Jíšovou „...pak je tu ještě druhá rovina dialogu, totiž, že sama tančím." (Lössl, 2015:11) Z mého pohledu byl dialog prostředkem vzájemného naslouchání, respektování se, procesem a způsobem, jak si k sobě tvůrce a interpret hledají cestu. Každý z nás měl v projektu Dialogy své vlastní roviny objevných dialogů.

7 Časové schéma organizace projektu Dialogy

Velký soubor ZŠ a ZUŠ Karlovy Vary a soubor NoTa Plzeň pracovaly na projektu Dialogy paralelně od prosince 2014 do srpna 2015. Celý proces se skládal ze třech fází: 1. *Období příprav*, 2. *Hlavní tvůrčí fáze* a 3. *Prezentace*. Každá skupina si volila společná víkendová setkání samostatně podle vlastních časových možností. S karlovarskými tanečnicemi spolupracoval Michal Záhora a s plzeňským souborem Lea Švejdová a Marta Trpišovská. Jelikož tvůrčí setkávání obou skupin se členy NANOHACH probíhalo odděleně v jednotlivých městech, byl závěrečný výsledek procesu, který nabyl podobu zhruba 30 minutového představení, pro všechny zúčastněné překvapením. Nikdo z členů obou souborů konkrétněji nevěděl, jakým způsobem pracuje druhá skupina, jaké cesty volí k hledání pohybového materiálu, jak vzniká struktura choreografie, v jaké fázi příprav se zrovna nacházejí, s jakými problémy a otázkami se vypořádávají etc. Pouze Jan Malík měl příležitost nahlížet do procesu dění na obou místech. V jeho případě to byla de facto organizační nutnost. Tento přehled byl velmi podstatný především proto, aby se závěrečný výstup projektu Dialogy zacíлил, nerozdrobil se a zbytečně neodbočil ze svého záměru. Rozhodně nešlo z jeho strany o rady. Sledoval jednotlivá setkávání a konzultoval samotné výsledné choreografie s tvůrci.

K fázi „spojení“ obou souborů došlo až při první premiéře projektu Dialogy 19. září 2015 v Pardubicích. Teprve zde mohly ženy z NoTy a dívky z VS navzájem zhlédnout výsledek své tvůrčí práce, představení *100 + 1 žena* (NoTa) a *Okamžik proměn* (VS ZŠ a ZUŠ). Oba soubory se myšlenkově shodly a propojily ve výběru tématu. Soubor NoTa, který je složen z dospělých již „zralých“ žen, zvolil téma ženství a „ženských“ otázek. Velký soubor ZŠ a ZUŠ tvořen dívkami na hranici mezi dětstvím a dospělostí se zabýval otázkou proměny dívky v ženu.

7.1 Období příprav: tvůrčí setkávání, pohybový výzkum

VS ZŠ a ZUŠ Karlovy Vary zahájil svou přípravu projektu DIALOGY 6. prosince 2014 víkendovým workshopem, který vedl tvůrčí tým NANOHACH ve složení Michal Záhora, Lea Švejdová a Jan Malík. Primárním cílem bylo vzájemné poznání a seznámení se. Workshop se skládal z několika tanečních lekcí po dvou

a půl hodinách, zaměřených na současné taneční techniky, vedené Leou Švejdvou a Michalem Záhorou, a na využití současných tanečních technik a jejich principů v tradiční lidové kultuře v pojetí Jana Malíka. O klavírní doprovod se podělili karlovarský korepetitor a hudební skladatel František Nedvěd a z Prahy přijela Jana Vöröšová, klavíristka, komponistka, sbormistryně, pedagožka a hudební korepetitorka na KDC. Zázemí po celou dobu příprav bylo zajištěno v tanečním sále ZŠ a ZUŠ Karlovy Vary.

Druhé jednodenní setkání následovalo 14. března 2015, pod vedením Michala Záhory a Terezy Krčálové⁴⁴ ve spolupráci s Františkem Nedvědem. Práce tentokrát směřovala k odkrytí a definování si určitých společných témat skrze pohyb a slovo, která by dala směr dalšímu tvůrčímu procesu.

Další tentokrát víkendové setkání se uskutečnilo 30. - 31. května 2015. Kromě Michala Záhory, s nímž jsme se věnovali improvizaci a hledání pohybového materiálu, se tohoto setkání účastnil i Jan Malík. Jeho cílem bylo najít a zajistit v Karlových Varech vhodné prostory k říjnové prezentaci celého představení.

Poslední přípravná fáze se uskutečnila 11. - 12. června 2015, v rámci níž byly hudební improvizace skladatele Františka Nedvěda zaznamenávány na nahrávací zařízení. Choreograf Michal Záhora s nimi následně pracoval a některé z nich po pečlivém výběru použil jako základní hudební předlohu při tvorbě choreografie.

7.2 Hlavní tvůrčí práce: struktura choreografie, propojení tance s hudební předlohou

Tvůrčí práce, v níž docházelo k propojování hudebních i tanečních ploch, hledal se správný choreografický tvar a celistvá struktura choreografie, trvala sice pět dní, o to více byla náročná díky své fyzické intenzitě. Uskutečnila se na konci letních prázdnin v týdnu od 24. do 29. srpna 2015. Trénovalo se denně od 10:00 – 16:30 hodin pouze s šedesátiminutovou pauzou na oběd a.

⁴⁴ Mgr. Tereza Krčálová (1979) vystudovala bohemistiku a rusistiku na FF Univerzity Karlovy. Překládá současné ruské hry, např. pro DAMU, Činoherní studio, Zlínské divadlo, Švandovo divadlo a dnešní divadlo Komédie. Publikuje odborné studie o současném ruském divadle. Pořádá semináře a besedy s ruskými umělci, spoluorganizovala pozvání ruských režisérů do ČR a reciproční projekty. Od roku 2002 intenzivně sleduje především činnost moskevského divadla Teatr.doc, jež se zaměřuje na zpracování aktuálních společenských témat prostřednictvím nejnovějších divadelních metod. Teoreticky i prakticky se zabývá především metodou verbatim, která spočívá v uměleckém zpracování dokumentárního materiálu, nově pojímá vztah umělce a diváka.

Vyvstala zde i otázka, jaký taneční kostým pro představení zvolit. Nebylo to vůbec snadné rozhodnutí. Choreograf měl jasnou představu civilního oblečení, které by se navzájem shodovalo v detailech. Mělo působit „diskofilně“, upřednostňoval flitry, ostřejší barvy i nápadnější vzory. Jeho návrh však vyvolal diskusi. Představa tak mladých tanečnic byla jiná. Chtěly „důstojný“ kostým bez třpytivých ozdob a těsných legín. Několikrát z jejich úst zazněla otázka „Zda to nebude trapné? Zda nebudou vypadat tlustě?“ Přirozeně se ukázalo, že ve svém věku mají potřebu řešit, co zrovna budou mít na sobě, a jak u toho budou vypadat. Nakonec choreograf dívky přesvědčil a prosadil si svou představu - legíny, pestrobarevná tílka nebo trika. Pouze jedna tanečnice byla v sukni a jedna v šatech.

Dalším úkolem bylo najít vhodný název choreografie. Klíčovými pojmy, kterými se choreograf nechal inspirovat, nabídly tanečnice a byly to zejména mládí, dospívání, dospělost, přerod, proměna psychická i fyzická a okamžik. Jako název vybral *Okamžik proměn*.

Poslední víkendové setkání před premiérou připadlo na 11. až 12. září 2015. Zde se upřesňovaly detaily v rámci choreografie i celého premiérového večera, resp. dne.

7.3 Prezentace výchovně-vzdělávacího projektu DIALOGY: premiéra a následné reprízy

Projekt DIALOGY byly koncipovány jako veřejná setkávání zahrnující tvůrčí taneční dílny, projekci krátkých tanečních filmů a společné uvedení choreografií vytvořených ve spolupráci NANOHACH, NoTa Plzeň a VS ZŠ a ZUŠ Karlovy Vary. V každém místě konání byli osloveni a přizváni ke sdílení celého dne žáci (obvykle ve věku 14 - 15 let) tanečního oboru ZUŠ nebo taneční soubor, který se zabývá a rozvíjí formy scénického tance. Jan Malík vypracoval přesný časový harmonogram celého dne.

09:30 – 09:45 – sraz, přivítání

10:00 – 13:30 - tvůrčí taneční dílna – rozdělení do dvou skupin

13:30 - 14:30 – oběd

14:30 – 16:00 – projekce krátkých tanečních filmů; zkouška představení

16:00 – 17:30 – volno; zkouška představení

18:00 – 19:00 – představení *Okamžik proměn*; *100 + 1 žena*

Tvůrčí taneční dílny byly vzhledem k počtu účastníků rozděleny do dvou skupin. Každou skupinu tvořilo přibližně 15 účastníků včetně tanečnic z plzeňského a z karlovarského souboru. Kromě současné taneční techniky a improvizace se také pracovalo na tvorbě krátkých kompozičních tvarů. Pro frekventanty dílen to byla příležitost vyzkoušet si, jakými způsoby a možnostmi lze přistupovat k choreografii. Dílny probíhaly střídavě pod vedením Marty Trpišovské, Ley Švejtové, Michala Záhory a v Pardubicích i Jana Malíka. Hudební doprovod zajistili korepetitoři František Nedvěd, Jindřich Volf, Milli Janatková, Jaroslav Kořán, David Smrž a Jiří Voběrek⁴⁵.

Po dopolední taneční části nastal čas společného setkání při obědě, okamžik pro neformální popovídání. Odpoledne pak pokračovalo hodinovou projekcí krátkých tanečních filmů. Tuto projekci zhlédli všichni účastníci kromě plzeňské nebo karlovarské skupiny, které v dané době měli na jevišti generální zkoušku. Volný čas byl věnován individuální činností, např. odpočinku, procházce, diskuzi etc.

Večerní představení zahajovala choreografie *Okamžik proměn* a bezprostředně po ní následovala choreografie *100 + 1 žena*. Jinými slovy „období dospívání má v programu i v životě přednost před obdobím dospělosti“.

Umělecko-vzdělávací projekt Dialogy měl dohromady jedenáct „repríz“, které se uskutečnily:

19. září 2015 DIVADLO 29, Pardubice (v rámci NANOACH ČESKY 2015⁴⁶)

26. září 2015 STUDIO ALTA, Praha

10. října 2015 MOVING STATION, Plzeň (v rámci NANOACH ČESKY 2015)

24. října 2015 KONGRESOVÝ SÁL THERMAL, Karlovy Vary

7. listopadu 2015 STUDIO ALTA, Praha (v rámci NANOACH ČESKY 2015)

30. dubna 2016 KARLOVARSKÉ MĚSTSKÉ DIVADLO, Karlovy Vary (v rámci 11. krajské přehlídky scénického tance mládeže a dospělých Tanec, tanec)

⁴⁵ Jindřich Volf je hudební korepetitor a klavírista na ZŠ a ZUŠ Karlovy Vary. David Smrž působí jako kytarista, člen kapely DS3F, hudební korepetitor na KDC v Praze. Jaroslav Kořán se zabývá fotografií, je hudebníkem, skladatelem, grafikem a videomakerem, hudebním korepetitorem na KDC v Praze. Milli Janatková se věnuje zpěvu, hře na kytaru, komponuje. Je výtvarnicí, pedagožkou. Dříve také vyučovala výtvarnou výchovu, zpěv a byla korepetitorkou na KDC v Praze. Jiří Voběrek působí jako hudebník/klavírista, zpěvák, dirigent, hudební korepetitor na KDC v Praze.

⁴⁶ NANOACH ČESKY 2015 je přehlídka aktuální české taneční tvorby NANOACH v roce 2015 (DEVOID, SUNA NO ONNA, DeRBROUK, MOVE ON, FLASHED BY, CITOYEN, PŘÍŠTÍ PŘÍSLIBY).

21. května 2016 MĚSTSKÉ TYLOVO DIVADLO, Kutná Hora (v rámci 33. celostátní přehlídky dětských skupin scénického tance)
11. června 2016 DIVADLO BARKA, Brno (v rámci tanečního festivalu Setkání mezi městy⁴⁷)
5. srpna 2016 JIRÁSKOVO DIVADLO, Hronov (v rámci 86. celostátní mezidruhové přehlídky amatérského divadla Jiráskův Hronov⁴⁸)
16. srpna 2016 NÁDVOŘÍ ZÁMECKÉHO PARKU, Klášterec nad Ohří (v rámci tanečního festivalu SIRAEX aneb Tanec na konci léta⁴⁹)
3. září 2016 STUDIO ALTA, Praha

⁴⁷ Toto setkání se orientuje zejména na taneční soubory z České republiky, které se věnují nekomerčnímu způsobu práce. Často se jedná o choreografie oceněné na různých celostátních přehlídkách a soutěžích scénického tance.

⁴⁸ Účast jako host programu (nesoutěžní sekce).

⁴⁹ Festival současného tance s mezinárodní účastí.

8 Popis průběhu konkrétní tvůrčí práce na choreografii *Okamžik proměn*

8.1 Hledání tématu

Choreografie *Okamžik proměn* vznikala na základě improvizčních zadání, která se zaznamenávala na kameru. Bylo to podstatné pro následný výběr tanečních i hudebních pasáží, které se tímto způsobem snadněji daly zpětně rekonstruovat, následně fixovat a usazovat do jasnějšího kompozičního tvaru. Vznikala tak pestrobarevná mozaika obrazů, do níž se postupně vkládaly střípky nasbíraného materiálu. Představa, jak bude vypadat výsledné představení, se vytvářela a dotvářela vzájemně spolu s hudbou a s pohybem. Téma bylo jasné až po pár setkáních, která probíhala v rámci víkendových workshopů od prosince 2014 do září 2015.

Na jedno z prvních setkání přijela spolu s Michalem Záhorou i Tereza Krčálová, původní profesí překladatelka, která se zabývá metodou Verbatim⁵⁰ (z lat., znamená doslova), typem dokumentárního divadla, kdy se skutečně vede rozhovor mezi tazatelem a aktérem. Tereza Krčálová zadávala různé situace, ve kterých dívky musely vést monolog či dialog. Hrály hry, při nichž skrze své postavy měly možnost se vyprávět z pozitivních i negativních zkušeností a prožitků. Byla to „psychologická“ sonda do vnitřního světa dívek. Ne vždy jim byla úplně příjemná. Některým, i když se znají mezi sebou navzájem velmi dobře, se vůbec do nabídnuté situace nechtělo vstoupit. Někdy jsem měla pocit, že v roli jen něco předstírají. I přes jisté nesnáze z tohoto setkání vzešel námět pro budoucí choreografii. Byla to vize „přerodu“. V červnu již bylo jasné, že Michal Záhora bude primárně vycházet z věkového složení skupiny dívek, které bylo 15 až 20 let. Na povrch vyplulo konečné téma - téma nespoutaného, bezstarostného mládí konfrontovaného s momentem překročení „prahu dospělosti“ a vstupem do „nového a jiného“ světa.

Odkrytí některých negativních vzpomínek z dětství, které jsou u každého z nás ukotveny někde hluboko v podvědomí, bylo zadáním, které choreograf požadoval od dívek sdělit písemně. Každá si pak ze svého zážitku vybrala pět

⁵⁰ Ruská verze původně anglické metody používaná divadlem Teatr.doc. je metoda sběru dokumentárního materiálu a jeho následného uměleckého zpracování. Při sběru materiálu je důležitý způsob zadávání otázek respondentovi. Na umělce, který všechny tyto podklady „zpracovává“ je kladen požadavek, aby maximálně pochopil problematiku daného materiálu a dokázal v něm najít nosné téma. Subjektivní interpretace a vytváření fikce není žádoucí.

nejdůležitějších, podle nich nejhlubších slov, která se stala zásadním přechodovým mezníkem mezi těmito dvěma životními obdobími. Nahlas vyřčená slova byla propojená s konkrétní akcí, např. svléknutí vlastní části oděvu a sundání gumičky z vlasů. V symbolice těchto gest nebyla skryta výpověď o větší volnosti a svobodě, ale naopak, uvědomění si závažnosti situace a připuštění si faktu, že teď už to bude „jiné“.

8.2 Pohybový research – předpoklad pro nalezení pohybového materiálu a jeho specifických kvalit

Pohybový materiál byl nalézán skrze improvizální postupy, které vycházely ze základních elementů, na něž se v rámci pohybu klade důraz - prostor, čas, váha, energie a jejich zákonitostí. V obecnější rovině⁵¹ se zkoumal prostor v jeho velikosti; čas v tempu a pulsaci; váhu v tíze a lehkosti; energii v napětí nebo naopak v uvolnění. V rámci hlubšího ponoru do této problematiky se choreograf zaměřil na uvědomění si prostoru z hlediska *geometrického* - bod, linie, směr, rovina; *vztahového* - objem, hloubka, šířka a výška; *pohybového* - velikost pohybu, zaměření pozornosti na tvar pohybu, symetrie a asymetrie, úroveň pohybu, dráha pohybu; a času z hlediska *hudebního* - tempo, rytmus, akcent, metrum a z hlediska *sluchového vjemu* - zvuk, hudba, akcent, ticho.

Pro následné zvědomění se nejdříve pracovalo s každým principem zvlášť, až poté docházelo k jejich propojování. Náhornou pomůckou byla osa nakreslená na papír, z jejíhož pomyslného středu směrem doprava stoupala hodnota daného principu, doleva naopak klesala. Tomuto pohybu tak byla dána větší plocha k rozvinutí jeho kvality. Zažitě pohybové stereotypy mizely a v tělesném projevu se objevovala větší originalnost a osobitost. Ze spontánní improvizace se přecházelo k uvědomování si konkrétních pohybových tvarů, které se začaly fixovat a spojovat v delší pohybové úseky. Vznikaly tak sekvence, které se více a více zpřesňovaly v pohybovém vyjádření i směřování. Důležitým krokem bylo vytvoření dvojic, jež vzniklý materiál zakomponovaly a propojily v duet. Stejný postup se uplatnil i v práci ve skupině, která musela fungovat jako kompaktní celek vnímavě a citlivě. Neustále se akcentovala vztahová sounáležitost ať už v

⁵¹ Rudolf von Laban (15. 11. 1879 – 1. 7. 1958) maďarský tanečník, choreograf, estetik, filozof. Určil a definoval základní principy pohybu ve své analýze „Labanova analýza pohybu“ - zacházení jedince se svým tělem, silou, váhou a energií ve vztahu k prostoru a času.

základním elementárním pohybem, jakým je například chůze, běh, nebo vzniklá pohybová vazba.

Pro konkrétnější představu uvádím několik příkladů zadání:

A) Pulsace, tempo

Udržení a kolektivní cítění tempa v souhlasném pohybu, např. chůze ve skupině v prostoru; udržení tempo-rytmu v přecházení; oddělení jednotlivce od skupiny a hledání místa v prostoru, tzn. „kde stojím“.

B) Vnímání prostorových drah v rámci chůze vpřed nebo vzad

Vyjádření melodické složky hudebního doprovodu v trojici či skupině, vnímání prostoru; prostorové dráhy – přímé linie, oblé linie.

C) Tvar těla (znak)

Přelévání tvarů, jejich proměny v různých pohybových úrovních tak, aby měly tah a v určitém zajímavém tvaru zastavení pohybu. Propojení třech nejzajímavějších tvarů. Zhodnocení, čím je vybraný tvar důležitý, v čem spočívá jeho originalita (symetrie, asymetrie, linie, otevřenost do prostoru, přesnost, preciznost, jasnost, nepředvídatelnost etc.)

D) Zvuk a pohyb

Vlastní zvučení daného pohybu. Jakým způsobem zvuk ovlivňuje velikost, prostorovost, kvalitu, rychlost pohybu; partnerskou spolupráci; danou situaci

E) Pohyb vedený určitou částí těla

Pánevní, loket, bedra, koleno, hrudní kost, nos etc.

F) Řetězení pohybu na základě síly výchozího impulsu, akcentu.

Plynulost a provázanost pohybu, který se odvíjí od zadaného impulsu v těle.

G) Velikost pohybu v komunikaci s hudební předlohou

Rozsah, rozměr a gradace v hudbě i v těle – vnímání pohybu jako celku v prostoru „bytí v prostoru“.

8.3 Inspirace a postupy skladatele autorské hudby

Choreograf Michal Záhora měl představu na míru zkomponované hudby, která by vznikala teprve během procesu tvorby a spoluutvářela se v rovnocenném vztahu k pohybu, tématu a celkové struktuře choreografie. Na základě dlouholeté spolupráce v rámci ZŠ a ZUŠ Karlovy Vary jsem doporučila jako hudebního skladatele korepetitora Františka Nedvěda, jelikož je nejen výborný klavírista, ale i vnímavý hudební korepetitor. Má cit pro pohyb a dokáže propojit jeho charakter s hudbou. Doprovázel několik přípravných workshopů, zaměřených na taneční techniku a improvizaci. Při zadání improvizací, zdroje pohybového materiálu, se hudebně i tanečně pracovalo s rytmickou, prostorovou a dynamickou složkou. František Nedvěd k tomu uvádí: *„Pamatuji si například, jak holky dostaly za úkol gradovat na velké časové ploše. Já s nimi samozřejmě gradoval i hudbu. Po třiceti minutách už jsme měli všichni pocit, že to víc nejde. Prsty mě bolely jako ještě nikdy, ale Michal nás povzbuzoval dál a dál, až z toho bylo čtyřicet minut nepřetržité improvizace.“*⁵²

Postupně začal Michal Záhora do technické a hudební přípravy přidávat konkrétnější výrazové požadavky, které hodlal využít ve výsledném představení. Jeho hlavním cílem bylo, aby si skrz tyto prostředky dívky našly samy své výrazové možnosti. Celé představení mělo totiž vycházet z nich samých. V této fázi projektu už bylo nutné použít nahrávací zařízení a zaznamenat živě hrané improvizace, ze kterých by se pak vycházelo. Vzhledem k tomu, že žádné kvalitní nahrávací zařízení ZŠ a ZUŠ Karlovy Vary nevlastnila, vyřešilo se to použitím kamery, která nahrávala jak taneční nápady dívek, tak i hudební improvizace. Konkrétní postup, který následoval, popisuje František Nedvěd takto: *„Michal si tyto nahrávky doma procházel a vybíral z nich nejhodnotnější pasáže. Následně mi mailem poslal instrukce, které části mám natočit. Pro mě byla právě tato část projektu nejobtížnější. Znamenalo to totiž znovu zahrát notu od noty to, co jsem kdysi zaimprovizoval. Tyto pasáže jsem nejdřív napsal do not, a pak se je učil, jako by to byly úplně cizí skladby. Původně improvizace, teď již skladby, jsem nahrál přes klávesy zapojené do počítače, pomocí amatérského nahrávacího programu Audacity. Tento software umožňuje i jednoduché operace se zvukovou stopou, jako je například stříhání, fade out atd., které jsem do projektu také použil. Dalším způsobem, jak chtěl Michal získat hudební materiál, bylo nahrání aspoň deseti různorodých klavírních improvizací, ze kterých si pak vybíral. Z*

⁵² Osobní archiv autora

těchto deseti nahrávek si vybral tři, které jsem pak ještě musel upravit tak, aby vyhovovaly časovým potřebám představení." ⁵³

V srpnu 2015, když byl veškerý hudební materiál hotový, nemusela již při hodinách probíhat korepetice. Na hotové dílo *Okamžik proměn* se autor hudby jel podívat až do plzeňského Moving Station, kde při té příležitosti doprovodil dopolední taneční dílnu vedenou Leou Švejdvou.

8.4 Struktura choreografie: charakter dílčích částí

Struktura choreografie se začala rodit v srpnovém období 2015. Tento prázdninový čas poskytl dostatek prostoru pro vzájemnou intenzivnější spolupráci všech zúčastněných (kromě účasti skladatele, jehož hudba již byla hotova). Hlavním cílem tedy bylo logické propojování pohybového materiálu do větších kompozičních celků. Důraz se kladl na prostor a řešení prostorových změn. Tyto změny se odehrávaly v souladu s kolektivním cítěním a vzájemnými vztahy mezi dívkami. Finální podoba struktury choreografie byla složena ze čtyř hudebních i tanečních ploch. Každá z nich se odlišovala barevností, měla svou emotivní i vizuální výpověď.

V první části se jako jedinou převzatou hudební předlohou stala skladba rakouského hudebníka Parov Stelara *Catgroove*, která byla svým charakterem velmi rytmická, taneční a radostná. Byl to záměr pro úvodní vstup, kdy dívky postupně přicházejí na scénu a staví se do řady čelem k divákům. Každá svými gesty a výrazem vystihuje momentální náladu. V řadě dochází k pohybovému propojení. Dívky tančí synchronně a diskofilně stejnou pohybovou sekvenci, která se opakuje až do pádu jedné z tanečnic a zastavením pohybu ostatních.

V druhé části dochází mezi dívkami k vzájemnému kontaktu a rozvíjení vztahových situací. Začínají se projevovat jako individuality s vlastní osobní výpovědí. Pohybují se po celém prostoru jeviště. Tvar jejich lokomoce má podobu rovnoběžných drah, diagonál, přerušovaných zastavením v předem určených místech, v nichž dochází ke vzájemné konfrontaci v rámci duetů. Hudební part této části má v sobě živelný náboj spojený s určitou dramatickou naléhavostí. S rychlostí a nespoutanou energií tančí i dívky. Ztišení nastává ve společném chumlu, v němž se tanečnice svými těly navzájem odstrkují pryč z jeviště.

⁵³ Osobní archiv autora

Třetí část charakterizuje přesná rytmická pulsace v daném tempu. Na scénu opět přicházejí jasným krokem a chůzí všechny tanečnice. Pulsace jakoby členila geometricky prostor. Vše se děje v řádu, přímo, bez náhlých změn. Dívky jsou v jednotě, ani jedna se nesmí vymykat ze zaběhnutého vzorce. Narušení stanoveného chodu přijde až se slovem a s odkládáním svršků na zem. Hudební pulsace zůstává, ale prostorově se z půdorysných linií stává kruh, který vykreslují dívky svou chůzí. Postupně jedna po druhé vystupuje z kruhu, aby sdělila prostřednictvím slov svůj osobní nepříjemný zážitek. Chůze je obohacena pádem na zem, který odráží vnitřní emotivní tíhu. Touto změnou začíná poslední část představení.

Čtvrtá závěrečná část odkrývá souznění a společné cítění celkové proměny, která se přelévá a tepe v těle tanečnic stejnou měrou. Pohyb plyne v obloucích a ve vlnách. Vlna připomínající příliv a odliv myšlenek, energie a oblouk znázorňující tělesnou smyslnost ženství. Společným pohledem tanečnic na hromádku „odloženého mládí“ (svršků) se uzavírá oblouk celého představení.

9 Závěr

Projektová umělecká činnost se v současné době na školách těší velkému zájmu a oblibě. Patří k vyhledávaným tvůrčím aktivitám, jenž posouvají hranice v oblasti umění. Její význam spočívá zejména v kooperaci jednotlivých činitelů či mezioborových složek jako jsou tanec, literatura, drama, výtvarné umění nebo hudba. Vzájemná spolupráce, prostřednictvím níž dochází k hlubšímu a niternějšímu poznání nejen sebe sama, ale také vnějšího okolí, přispívá k formování tvořivě nezávislého a všestranně vnímavého tvůrce. V tomto duchu, jenž je podpořen vírou, že umění je třeba prezentovat jako společné konání, jako společné utváření formy, se nese filozofie výuky na KDC (Výborná, 2010:34). Eva Blažíčková, jako její zakladatelka a zároveň přímá pokračovatelka duncanovské tradice, se vždy ve své činnosti nechávala vést silnou vnitřní touhou dokázat, že tanec jako jedna z uměleckých aktivit není izolovanou disciplínou, ale nástrojem prostřednictvím kterého se dá člověk zušlechtit, povznést a osvobodit, jenž nemá funkci pouhého estetického pohybu, ale stává se zejména pojítkem mezi duševním pojetím tanečnicka a jeho tělesným výrazem, ve kterém vnitřní energie taneční tvorby převyšuje technickou dovednost a zdatnost.

Blažíčková však nebyla jedinou zastánkyní těchto ušlechtilých ideí. Rovněž pedagožka Eliška Bláhová vyškolená v duchu Dalcrozovské metody vnímala tanec jako výraz duševních emocionálních stavů, jenž prozrazuje tajemství naší duše a stává se tlumočnickem našich nálad. (Bláhová, 1941:33,34)

Jejich souhlasná víra v tyto hodnoty je z hlediska historického kontextu silně propojena, i když každá z nich vyrůstala v jiném „uměleckém prostředí“ a byla ovlivněna jinou metodou výuky. Odkaz duncanovského a dalcrozovského smýšlení volající po pravdivosti výrazu, po uvědoměném a zároveň procítěném pohybu se line v duchu tradice uměleckého tance u nás až do dnešní doby. Dalším vzájemným společným jmenovatelem tohoto dědictví je zájem o aktivní provozování uměleckého tance na amatérské úrovni (Opavská, 2015:53). Bláhová byla hluboce přesvědčena o společenské prospěšnosti pohybové kultivace. Formovala vlastní systém rytmiky, který se integroval do osnov předškolního vzdělávání a stal se nedílnou součástí moderní kulturní a estetické

výchovy českých dětí. Spolu s Jarmilou Jeřábkovou měla asi největší podíl na dnešní podobě výuky taneční a pohybové výchovy v Česku.⁵⁴

Andrea Opavská ve své dizertační práci *Český současný tanec v devadesátých letech 20. století* poukazuje na skutečnost, že žánry novodobého, výrazového i moderního tance sehrály v nedávné minulosti, tj. od 2. poloviny 20. století významnou roli při formování profesionálně i neprofesionálně provozovaného tanečního umění v Čechách. Zastřešoval je obecnější pojem určitého druhu tance - *scénický tanec*, který je odbornou i laickou veřejností vnímán jako synonymum pro „amatérský současný tanec“. Můžeme ho chápat jako paralelu k současnému tanci ve světě profesionálním. V současné době vnímáme tento pojem také jako volnočasovou aktivitu, která je zacílena na konkrétního jedince – tanečníka – amatéra a rozvíjí jeho vlastní osobnostní hodnotu. Smysl amatérského tance se rozkrývá ve vztahu k uspokojení vlastních potřeb aktivního jedince. (Opavská, 2015:51,53)

Hluboké přesvědčení v nabytí těchto osobnostních hodnot přenosné skrze taneční pohyb a výraz daly život rozsáhlému *sociálně – uměleckému projektu Špalíček*⁵⁵, v němž se s tanečními profesionály smísily děti ve věku základní školní docházky, které neměly doposud s tancem žádnou zkušenost. (Petišková, 2012:27) Na naší taneční scéně to byla projektová záležitost zcela ojedinělá, která představila nový způsob tvůrčího přístupu a smýšlení v konfrontaci s dětským interpretem – amatérem. Jeho půvab a kouzlo spočívaly v úctě a v pochopení přirozené krásy tanečního projevu, v čisté prostotě vyjádření bez zbytečné okázalosti. Zrcadlila se v něm pokora k profesi, jež nečinila rozdíl ve vztahu amatér, profesionál, dítě a dospělý.

Pootevřely se dveře novému přístupu k uměleckému smýšlení. V následujících letech se tento projekt, v němž se hluboký umělecký zážitek dokázal propojit s konceptem výchovně vzdělávacího sdělení, stal inspirativním momentem v tvůrčí činnosti řady uměleckých subjektů, zejména pokud se

⁵⁴ SMUGALOVÁ, Zuzana. Eliška Bláhová: Moderní žena počátku 20. století. *Taneční aktuality.cz* [online]. 2016, [cit.2018-04-22]. Dostupné z:

<http://www.tanečníaktuality.cz/eliska-blahova-moderni-zena-pocatku-20-stoleti/>

⁵⁵ Projekt probíhal průběžně po celý rok 2008 pod vedením Evy Blažičkové a pedagogů KDC. Do projektu byly zapojeny děti z pražských škol MČ Praha 3, 4, 5 a 8, a to částečně také imigrantů či sociálně slabších, kteří nemají možnost navštěvovat ZUŠ. Premiéra projektu byla 14. 6. 2009 v Kongresovém centru Praha u příležitosti 50. výročí úmrtí skladatele B. Martinů ve společné realizaci Pražské komorní filharmonie, Českého filharmonického sboru Brno a Kůhnova dětského sboru. DUNCAN

INSTITUT. *Špalíček*. [online]. [cit.2018-04-22]. Dostupné z:

<http://duncaninstitut.cz/spolecnost-pro-taneční-a-muzickou-vychovu/umelecka-cinnost/spalicek/>

jednalo o produkci souborů a skupin ze základních uměleckých škol, kterým je mezioborová spolupráce nakloněna, např. ZUŠ Horní Slavkov (Lucie Krajnikovičová), ZUŠ Ostrov (Karin Wintrová), ZUŠ Charbulova Brno (Lenka Švandová), ZUŠ Sedlčany (Vendula Dědová), ZUŠ Bedřicha Smetany (Lenka Jíšová), ZUŠ Klapkova Praha (Bohumíra Eliášová). Také ZŠ a ZUŠ Karlovy Vary patřila mezi instituce, které projekt Špalíček motivoval k vytvoření vlastního zcela autorského hudebně tanečního projektu Víla Ohře (2011).⁵⁶ Tento autorský počín se stal odrazovým můstkem v mezioborové projektové činnosti ZŠ a ZUŠ.

Umělecko - vzdělávacího projekt Dialogy vedený členy souboru NANOHACH, jež byli vychovávaní v duchu „duncanovsko-blažíčkovského“ smýšlení o pohybu a tanci jako zážitku, ve kterém nemusíme být tanečníky, ale máme možnost vlastního neverbálního sebevyjádření, prostřednictvím kterého dosáhneme vlády nad svým tělem, a dojdeme tak k procesu sebepoznání, plně korespondoval s touto myšlenkou. Prostřednictvím tvůrčího procesu se v něm podařilo „nalézt cestu“ k mnohvrstevnatému a rozvinutému dialogu“ mezi profesionálním a amatérským tanečním uměním.

Pokaždé když se poohlédnu zpět a vrátím se na začátek celého tvůrčího procesu a všeho dění kolem Dialogů, dojdou k závěru (ač to možná zní jako klišé), že to byl „ten zážitek“, jenž propojil duševní a emoční naladění nejen moje, ale také celé skupiny. Jednalo se o setkávání tvůrčí a zejména lidské, ve kterém se přirozeně snoubil vzájemný respekt s úctou a profesní pokorou. Vnímala jsem velikou sílu v tomto propojení bez potřeby rozlišovat. Všichni tři choreografové při svém konání vycházeli z věkového složení svých dočasných svěřenkyň a snažili se respektovat jejich psychické a fyzické možnosti, jejich mentální vyzrállost, postoje a zkušenosti, které zcela přirozeně a úměrně charakterizují dané věkové období. Bylo to setkávání s profesí, se stylem a způsobem práce, která přicházela prostřednictvím improvizace, a tím, ve své potřebě hledání a objevování čehosi nového, se stala páteří celého procesu. Měla jsem tak možnost poznat další cestu k tvořivosti, způsob práce a objevování pohybového materiálu, setkat se s jiným tvůrčím myšlením a sdělením.

Na závěr je nutné dodat, že svou ideou je projekt Dialogy kontextu českého prostředí velmi ojedinělý a výjimečný, poněvadž většina projektů má charakter spíše interaktivních představení, kde komunikace probíhá mezi profesionálním

⁵⁶ Na jeho reprízu do karlovarského divadla byla pozvána i Eva Blažíčková. Rovněž Jan Malík, Michal Záhora, slovenská tanečnice a pedagožka Anna Línová (roz. Caunerová) a studenti 3. ročníku KDC spolu s jejich pedagožkou Petrou Hauerovou přijali pozvání a představení navštívili.

účinkujícím a amatérským či laickým divákem, jež je zapojován do dění na jevišti, např. choreografie Momo nebo Svět z papíru (Bohumíra Eliášová) či Karneval zvířat (Barbora Látalová a kol.) uváděné v produkci Tanec Praha. Naopak v zemích Evropské unie, kde amatérská taneční platforma není zdaleka tak rozvinutá jako nás, probíhá systematické vzdělávání a následná tvorba především ve formě propojení profesionálního tvůrce s amatérským tanečním seskupením. Příkladem je otevřený model ve Skotsku či Belgii.

10 Literatura

BLÁHOVÁ, Eliška. *Pohyb, rytmus, výraz: příručka pro učitele rytmiky*. 3. dopl. vyd. Praha: Státní úřad pro tělesnou výchovu a sport, 1949.

CVEKLOVÁ, Bohumíra a ŽDÍMALOVÁ, Dana. *20 celostátních přehlídek dětských skupin scénického tance 1968-2003*. 1. vyd. Praha: NIPOS-Artama, 2005, 117 s. Pohyb. ISBN 80-7068-195-0.

JEŘÁBEK, Jaroslav a TUPÝ, Jan. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání: s přílohou upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2006. ISBN 80-87000-02-1.

KALINOVÁ, Karolína. *Dialogy - aneb setkávání dvou tanečních světů*. pam pam – občasník scénického tance. 2015, 9, č. 3, s.18. ISSN 1803 - 103X

KOCOURKOVÁ, Lucie. *Dialogy souboru NANOCHACH a scénického tance*. pam pam – občasník scénického tance. 2015, 9, č. 3, s.17. ISSN 1803 - 103X

LÖSSL, Jiří. *NANOCHACH – projekt DIALOGY – prostor pro rozmluvu*. pam pam – občasník scénického tance. 2015, 9, č. 2, s. 10-11. ISSN 1803 – 103X

NANOCHACH. *NANOCHACH: 2004-2016: soubor současného tanečního divadla*. 1. vydání. Praha: NANOCHACH z.s., 2017. 97 stran. ISBN 978-80-270-1040-0.

OPAJSKÁ, Andrea. *Duet jako dialog dvou těl v současném tanci*. Diplomová práce. Praha: AMU, Hudební fakulta, katedra tance, 2009.

OPAJSKÁ, Andrea. *Český současný tanec v devadesátých letech 20.století*. Disertační práce. Praha: AMU, Hudební a taneční fakulta, katedra tance, 2015.

PETIŠKOVÁ, Ladislava, ed. *Duncan: sborník k dvacátému výročí založení Konzervatoře Duncan Centre = special 20th anniversary issue of the founding of Duncan Centre Conservatory*. Praha: Společnost pro taneční a múzickou výchovu, 2012. 97 s. ISBN 978-80-905136-1-7.

ŠKOLSKÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO ZÁKLADNÍ UMĚLECKÉ VZDĚLÁVÁNÍ: *Škola plná dětí od rána do večera*. Karlovy Vary: Základní škola a Základní umělecká škola, 2012.

ŠKOLSKÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ: *Škola plná dětí od rána do večera*. Karlovy Vary: Základní škola a Základní umělecká škola, 2012

VÝBORNÁ, Nela. *Eva Blažíčková a její pedagogická činnost*. Bakalářská práce. Praha: AMU, Hudební a taneční fakulta, katedra tance, 2010.

Internetové zdroje

DIALOGY| DIALOGY| DIALOGY| DIALOGY. *NOVINKY ZŠ A ZUŠ Karlovy Vary* [online]. 2015, [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.zsazus.cz/index.php/component/jdownloads/finish/4-novinky/2182-novinky-podzim-2015%3FItemid%3D0>

DUNCAN INSTITUT. *Špalíček*. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://duncaninstitut.cz/spolecnost-pro-tanecni-a-muzickou-vychovu/umelecka-cinnost/spalicek/>

DUNCAN INSTITUT. *Taneční a pohybová výchova v rámci základního vzdělávání*. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://duncaninstitut.cz/spolecnost-pro-tanecni-a-muzickou-vychovu/pedagogicka-cinnost/tanecni-a-pohybova-vychova-v-ramci-zakladniho-vzdelavani/>

FESTIVAL TANEČNÍCH FILMŮ. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.tanecnifilmy.cz/>

KULTURA PRAHA. *Jednoleté granty*. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: http://kultura.praha.eu/public/a7/28/bb/1920640_536887_priloha_c._1_zapisu_ze_dne_1._10_cast_1.pdf

NÁRODNÍ ÚSTAV LIDOVÉ KULTURY. *Národní informační a poradenské středisko pro kulturu*. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.nulk.cz/nulk/domaci-spoluprace/narodni-informacni-a-poradenske-stredisko-pro-kulturu/>

NANOHACH. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.nanohach.cz/>

SMUGALOVÁ, Zuzana. Eliška Bláhová: Moderní žena počátku 20. století. *Taneční aktuality.cz* [online]. 2016, [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.tanecniaktuality.cz/eliska-blahova-moderni-zena-pocatku-20-stoleti/>

SMUGALOVÁ, Zuzana. Dialogy Nanohach: Když chcete víc než jen tanec. *Taneční aktuality.cz* [online]. 2015, [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.tanecniaktuality.cz/dialogy-nanohach-kdyz-chcete-vic-nez-jen-tanec/>

TANEČNÍ A POHYBOVÁ VÝCHOVA. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: www.nuv.cz/file/136_1_1/

11 Přílohy

11.1 Slovy interpretek...

V samotném závěru celého tvůrčího procesu jsem požádala dívky z VS (Nikola Nevšímalová, Andrea Malúšová, Karolína Husáková, Kateřina Nevšímalová, Klára Malúšová, Ema Kučerová, Kristýna Košlerová a Barbora Červinková) o jejich krátkou osobní reflexi. Ve vzájemné diskusi na téma Dialogy jsem jim položila stejné otázky. Jelikož pro ně bylo náročné odpovědět ihned, potřebovaly čas k zamyšlení, odevzdaly mi své odpovědi o něco později v písemné formě. Uvádím je zcela bez úprav, v původním znění, tak jak byly zveřejněny ve školních NOVINKÁCH⁵⁷ ZŠ a ZUŠ Karlovy Vary v listopadu 2015.

- Co pro mě Dialogy znamenaly
- Co mi Dialogy přinesly
- Co mi Dialogy vracejí zpět
- Smysl Dialogů
- a něco navíc⁵⁸

Nikola Nevšímalová:

„Na otázku, co pro mě Dialogy znamenaly, asi nemám odpověď, která by byla jasná a jednoznačná. Bylo to x hodin zábavy, x hodin tréninků, unavených svalů. Potom to ale byla především výzva podílet se na něčem, co jsme dosud nemohly s holkami zažít. Bylo to něco, do čeho jsme byly všechny zainteresované tak nějak jinak, než jsme byly doteď zvyklé. Dialogy pro mě znamenaly i výzvu. Jak se popasujeme/ popasuji s přístupem jiných choreografů a tanečníků, jak zodpovědně k tomu všemu přistoupíme.

Co mi Dialogy přinesly? Spoustu nové inspirace. Spousty nových zážitků. Poznala jsem nová místa, kde se dá tančit. Poznala jsem jinou práci s vytvářením choreografie. Poznala jsem novou práci s děním „na place“. Přinesly mi vlastně i

⁵⁷ NOVINKY ZŠ a ZUŠ Karlovy Vary (školní noviny) jsou vydávány s periodicitou dvakrát do roka.

⁵⁸ Dialogy| Dialogy| Dialogy| Dialogy. NOVINKY ZŠ A ZUŠ Karlovy Vary [online]. 2015, [cit. 2018-04-22] Dostupné z: <http://www.zsazus.cz/index.php/component/jdownloads/finish/4-novinky/2182-novinky-podzim-2015%3FItemid%3D0>

poznání sebe a holek, se kterými tančím. Přinesly mi i nový způsob, jak pracovat se svými pohyby nebo vlastně i svým přemýšlením.

Smysl Dialogů jsem já sama viděla nejspíš v tom, že napříč městy se sešli lidi, které zajímala jedna společná věc. Tancovali jsme spolu, mluvili jsme spolu o tancování, sdíleli jsme společně představení (někdo jako performer, někdo jako divák), mohli jsme společně vidět různé taneční filmy, ke kterým bychom se normálně nejspíš také nedostali. Myslím si, že Dialogy na mě jako na přímého účastníka projektu a na tanečnici zapůsobily hlavně po té stránce taneční, kdy jsem mohla čerpat od jiných lidí, mohla jsem nabírat zkušenosti a inspiraci. Věřím ale, že myšlenka Dialogů, byl právě ten dialog. Nejenom taneční, ale i nějak k zamyšlení, posunutí dál, možná pro někoho přinesly i rozšíření obzorů v jistém slova smyslu, který mohl být pro každého v něčem jiném.

Z Dialogů se mi vrací zpět to, co jsem do nich vložila. Při každém představení se mi vrací zpět síla, kterou jsem vypustila při trénincích. Při každém představení se mi vrací zpět energie, kterou do toho vkládám. Vždycky před začátkem představení si vzpomenu, jak jsme všichni společně začínali. Byla to jenom idea, nějaká vzdálená vize a možná i modla spolupracovat s někým jiným, s tanečnicí NANOHAČ. A teď, když stojíme připravené v prostoru a na začátku představení "diskofilně" děláme, že něco děláme, je to tady. Všechno, co se zdálo tak daleko už je vlastně teď skoro za námi. Každé představení mi vrací a připomíná to, že se někde začít musí a že jsme ušly s holkami velký kus cesty a teď jsem tam, kde jsme. Součástí tanečního představení, které se líbí našim nejbližším a my v něm máme každá něco osobního. A proto jsou Dialogy i pro nás samotné něčím osobním. A to osobní kouzlo nám každou vteřinou vrací Dialogy zpět."⁵⁹

Andrea Malúšová

„Jaký měly pro nás smysl? Smyslem určitě bylo, zkusit něco jiného, nového. Vyzkoušet si, jaké to je, pracovat s profesionálním tanečníkem a ukázat náš závěr v několika krajích, ne jen domácímu publiku.

Co pro nás znamenají? Pro mě osobně znamenají novou zkušenost a také to, jak může vypadat profese tanečnicka. Znamenají pro mne také schopnost

⁵⁹ Dialogy | Dialogy | Dialogy | Dialogy. NOVINKY ZŠ A ZUŠ Karlovy Vary [online]. 2015, [cit. 2018-04-22] Dostupné z: <http://www.zsazus.cz/index.php/component/jdownloads/finish/4-novinky/2182-novinky-podzim-2015%3FItemid%3D0>

spolupracovat s ostatními děvčaty, se kterými jsme se na sebe skvěle napojily a myslím, že jsme díky tomu ještě víc sebrané.

Co nám přinesly? Přinesly mi určitě spoustu nového materiálu pro mé budoucí tancování, a také schopnost tvořit za pochodu. Největší díky patří samozřejmě Michalovi, který s námi měl trpělivost a nevzdával to. Doufám, že i jemu práce s námi přinesla novou zkušenost.

Co nám vracejí zpět? Dlouho jsem přemýšlela, co bych na tohle odpověděla, jelikož je to v celku nová věc.. Určitě ta naše dřina stála za ten krásný potlesk od diváků, který nám dopřávají po každém vystoupení. Určitě na tenhle projekt nikdy nezapomenu, bylo to pro mne vlastně první, takhle dlouhé vystoupení a určitě jsem šťastná, že jsem mohla být jeho součástí.

Navíc bych jen chtěla znovu moc poděkovat našemu lektorovi Michalovi, který se s celou situací popral výborně. Skvěle se s ním spolupracovalo a naše tréninky, ač byly velmi náročné, jsem si užívala do poslední kapky.⁶⁰

Karolína Husáková

„Jaký měly pro nás smysl? I přesto, že se mezi sebou velmi dobře známe, tak nás tenhle projekt přiblížil k sobě ještě víc.

Co pro nás znamenají? Znamenají pro mě skvělý výsledek za odtančené hodiny v tanečním sále a je to důkaz toho, že ta práce opravdu stála za to.

Co nám přinesly? Určitě nám přinesly novou zkušenost, práce s jiným učitelem než na kterého jsme zvyklé. Mně se moc líbilo, že paní učitelka Blau tancovala vystoupení s námi.

Co nám vracejí zpět? Celá práce vedla k ucelení kolektivu, na trénincích byla vždy příjemná atmosféra, takže se mi tam moc dobře pracovalo.⁶¹

⁶⁰ Dialogy| Dialogy| Dialogy| Dialogy. *NOVINKY ZŠ A ZUŠ Karlovy Vary* [online]. 2015, [cit. 2018-04-22] Dostupné z: <http://www.zsazus.cz/index.php/component/jdownloads/finish/4-novinky/2182-novinky-podzim-2015%3FItemid%3D0>

⁶¹ Dialogy| Dialogy| Dialogy| Dialogy. *NOVINKY ZŠ A ZUŠ Karlovy Vary* [online]. 2015, [cit. 2018-04-22] Dostupné z: <http://www.zsazus.cz/index.php/component/jdownloads/finish/4-novinky/2182-novinky-podzim-2015%3FItemid%3D0>

Kateřina Nevřimalov

„Dialogy pro m byly skvělou novou zkuřenost. Poznala jsem nov způsob tvorby, nové lidi. Také semináře, které jsme mvaly před kařdm vystoupením mi hodně daly, bylo pkn spolupracovat s Notou Plzeň a s jejími choreografkami. Zjistila jsem, že kařd m svůj vlastní styl a že kařd trénink probíhá trochu jinak. Ale pedevřm m největř díky patří panu Michalu Zhorovi. Dokázal za tak krátkou chvíli zaprvé sestavit pekrsn siln představení a zadruhé upevnit tm soudrřnost nařeho souboru. Tréninky nebyly jednoduch a vyřadovaly nejen tělesnou, ale i psychickou připravenost a hlavn dveru. A tu jsme mezi sebou za tch pár tréninků, co jsme absolvovaly, dokázaly vybudovat. Ukázal nm, jak se navzájem vnímat, jak se na sebe napojit a to je velice dležit. Je to něco, co nám pomůže posunout se dl. Kdyby se naskytla mořnost, urit bych do toho řla znovu a byla bych ráda, kdybychom tentokrát měly jedno spolen představení i s Notou, protože spolupce s nimi je velice pijemn.“⁶²

Klára Malřov

„Jak měly pro nás smysl? Ze zaatku byly hlavn velkou motivací. Chtěly jsme zkusit něco nového, poznat vborn tanečníky, dostat se na nov msta a zjistit, co v nás opravdu je. To vře si myslím, že se povedlo.“

Co pro nás znamenají? Nevím, jestli mřu mluvit za děvčata, ale pro m kařdopdn kařd dalř představení znamená novou výzvu. Pokařd se chci vyhecovat k lepřm výkonům a i kdyř se to ne vřdy povede, snařm se si najít nov a nov smysl. Také nesmím zapomenout na krsn chvle s uřasnmi lidmi a poznávání nových a nových tvr.

Co nám přinesly? Rozhodn hodn dřiny, propocench triček a občas i nějakou tu slziku. Nejdležitř jsou vřak nov zkuřenosti. Dostaly jsme se na krsn, pro tanečníky rozhodn atraktivn msta, o kterých já jsem osobn neměla ani tuřen.

⁶² Dialogy | Dialogy | Dialogy | Dialogy. NOVINKY Zř A ZUř Karlovy Vary [online]. 2015, [cit. 2018-04-22] Dostupné z: <http://www.zsazus.cz/index.php/component/jdownloads/finish/4-novinky/2182-novinky-podzim-2015%3FItemid%3D0>

Co nám vracejí zpět? Dostává se nám nové inspirace a nad tu už je tu snad jen potlesk a většinou snad spokojený pohled diváků.

Rozhodně bych chtěla poděkovat skupině NANOHACH za to, že si ke spolupráci vybrali právě nás a nejvíc tedy Michalu Záhorovi za jeho bezednou trpělivost. Byl nám velkou oporou a i přes naše protesty nás donutil se odvázet a najít v sobě i to, co tam snad nikdy nebylo. Snad někdy proběhne další taková spolupráce."⁶³

Ema Kučerová

„Co pro mě znamenají: Dialogy pro mě znamenají opravdu moc. Je to pro mě velká pocta dostat se do rukou opravdu výborných tanečníků a spolupracovat s nimi téměř celý půlrok. Byla to obrovská šance a já jsem převelice rada, že jsem ji nepromrhala.

Co mi přinesly: Přinesly mi nova poznání, nové zkušenosti. Díky Dialogům jsem si zatancovala v různých prostředích, což se mi líbilo. Také jsem rada za to, že jsme se poznaly s plzeňským souborem NoTa a zatančily si společně na workshopech.

Jaký pro nás měly smysl: Já vlastně ani nevím. Nějak jsem si ještě pořádně neuvědomila vznik Dialogů. Velkým smysl pro mě mely workshopy a tréninky s Michalem Záhorou, ve kterých jsem si rozšířila své taneční obzory.

Co nám vracejí zpět: Jak už jsem se zmínila, tak jsem se tanečně rozvinula a poznala nové tanečníky. Dialogy jsou moc super. Rada bych si zas někdy něco takového zkusila. S panem Záhorou mě to tvoření a tancování bavilo, ale ráda bych si to příště vyzkoušela byt pod vedením dvou choreografů. Moc se mi líbily tvořivé workshopy a promítání tanečních filmů."⁶⁴

Kristýna Košlerová

„Jaký pro mě měly Dialogy smysl? Každá víme, že je to o nás, o našich pocitech a příbězích, a to je pro mě moc důležitý.

⁶³ Dialogy| Dialogy| Dialogy| Dialogy. NOVINKY ZŠ A ZUŠ Karlovy Vary [online]. 2015, [cit. 2018-04-22] Dostupné z: <http://www.zsazus.cz/index.php/component/jdownloads/finish/4-novinky/2182-novinky-podzim-2015%3FItemid%3D0>

⁶⁴ Dialogy| Dialogy| Dialogy| Dialogy. NOVINKY ZŠ A ZUŠ Karlovy Vary [online]. 2015, [cit. 2018-04-22] Dostupné z: <http://www.zsazus.cz/index.php/component/jdownloads/finish/4-novinky/2182-novinky-podzim-2015%3FItemid%3D0>

Co pro mě znamenají? Dialogy pro mě znamenají něco nového.

Co mi přinesly? Daly mi možnost se naučit novým věcem, poznat nové lidi, jinou hudbu a poznat různé nové formy tance, které jsme mohly jak tančit, tak i vidět v tanečních filmech.

Co nám vracejí zpět? Určitě je to dobrý pocit z udělané práce."⁶⁵

Barbora Červinková

"Dialogy pro mě znamenaly velice kvalitně strávený čas s příjemnými lidmi s mou oblíbenou činností – tancem. Jsem vděčná za to, že jsem se mohla zúčastnit, tvorba souboru NANOHACH se mi velmi líbí. Již nějakou dobu se tanci nevěnuji a díky tomuto projektu jsem se s tancem mohla znovu setkat, v tom já osobně vidím největší přínos.

Co mi Dialogy přinesly? Nové poznatky v oblasti tance, jakým způsobem vznikají některé pohyby a jakým způsobem se dá vytvořit choreografie. Neučily jsme se kroky, variace, choreografii jsme spolu s naším choreografem vytvořili všechny dohromady, v tom vidím obrovskou sílu a výhodu. Během workshopů konaných v rámci projektu jsem poznala spoustu fajn lidí a prohloubila vztahy uvnitř našeho tanečního souboru.

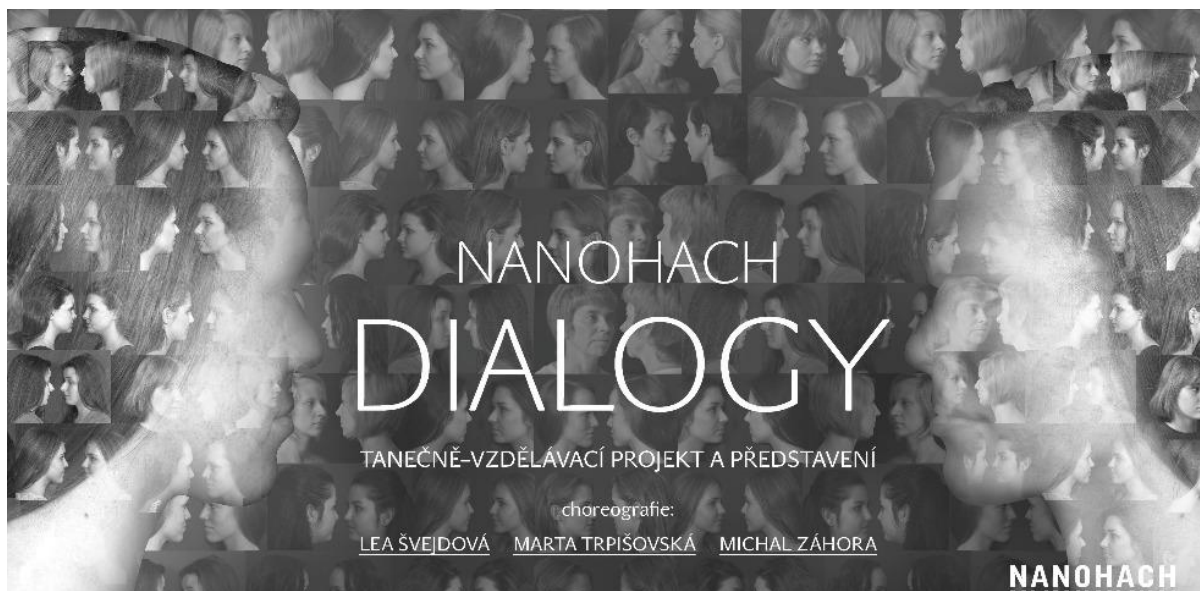
Jaký měly Dialogy smysl pro nás, pro mě. Smysl vidím v různorodém spojení nejrůznějších tanečníků, nejrůznějších míst jako je Alta, Divadlo 29 a další. Zážitek z Dialogů je velmi silný a budu na něj moc ráda vzpomínat.

Co nám vracejí zpět. Každému sobotnímu vystoupení předchází několik činností – workshop a promítání krátkých tematických videí. Workshopy jsem si užívala, pracovaly jsme během nich s ostatními členy souboru NANOHACH. Videá mi ukázaly tanec z jiného úhlu, jinýma očima. Celý den byl naplněný úžasným programem, zbývalo jen pořádně si ho užít a nasávat báječnou atmosféru všude kolem."⁶⁶

⁶⁵ Dialogy | Dialogy | Dialogy | Dialogy. NOVINKY ZŠ A ZUŠ Karlovy Vary [online]. 2015, [cit. 2018-04-22] Dostupné z: <http://www.zsazus.cz/index.php/component/jdownloads/finish/4-novinky/2182-novinky-podzim-2015%3FItemid%3D0>

⁶⁶ Dialogy | Dialogy | Dialogy | Dialogy. NOVINKY ZŠ A ZUŠ Karlovy Vary [online]. 2015, [cit. 2018-04-22] Dostupné z: <http://www.zsazus.cz/index.php/component/jdownloads/finish/4-novinky/2182-novinky-podzim-2015%3FItemid%3D0>

11.2 Plakáty

19. 9. / 18.00 / DIVADLO 29, PARDUBICE 26. 9. / 18.00 / STUDIO ALTA, PRAHA 10. 10. / 18.00 / MOVING STATION, PLZEŇ
24. 10. / 18.00 / THERMAL, KARLOVY VARY 7. 11. / 18.00 / STUDIO ALTA, PRAHA

idea, dramaturgie: NANOHACH choreografie: LEA ŠVEJDOVÁ, MARTA TRPIŠOVSKÁ, MICHAL ZÁHORA hudba: FRANTIŠEK NEDVĚD, TOMÁŠ PROCHÁZKA
pedagogická spolupráce: PETRA BLAU, LENKA JÍŠOVÁ kurátor projektu a produkce: HONZA MALÍK & NANOHACH z.s.

Vzniklo za podpory: MINISTERSTVO KULTURY NÁRODNÍ ÚŘAD PRO DĚTI A MLÁDEŽ Karlovy VARY® STUDIO ALTA TEATRNA MADONA FESTIVAL MLÁDEŽE BALADA SITE Pod záštitou: nips

Obrázek 4. Plakát NANOHACH DIALOGY

umělecko-vzdělávací projekt

5. 8. 23.00 Jiráskovo divadlo, Hronov (Jiráskův Hronov 2016)
16. 8. 20.00 zámecké nádvoří, Klášterec n. O. (SIRAEX 2016)
3. 9. 19.00 Studio ALTA, Praha (zahájení nové sezóny)

„...NANOHACH mohou být dobrým příkladem pro ostatní. Jestli je vhodné snažit se do budoucna eliminovat dělicí čáru, mezi profesionálním tancem, je trochu složitější otázka, ale pokud jde o spolupráci a vzájemné poznávání – pakliže to někdo umí – jde o skvělý počín.“

L. Kocourková, pam-pam 3-15

„...ojedinělé setkávání profesionálního a neprofesionálního tanečního světa v projektu Dialogy plně ukázalo smysluplnost a přínosnost takové spolupráce...“

K. Kalinová, pam-pam 3-15

„NANOHACH dlouhodobě obohacují českou taneční scénu nejen o kvalitní taneční produkci, ale zodpovědně se podílí i na jejím vnitřním formování vzhledem k současným potřebám oboru jako takového. (...) Projekt Dialogy je opět originální.“

Z. Smugalová, tanecniaktuality.cz

idea, dramaturgie: NANOHACH choreografie: LEA ŠVEJDOVÁ, MARTA TRPIŠOVSKÁ, MICHAL ZÁHORA

tanec: VELKÝ SOUBOR ZŠ/ZUŠ, KARLOVY VARY A NOTA, PLZEŇ hudba: FRANTIŠEK NEDVĚD, TOMÁŠ PROCHÁZKA

pedagogická spolupráce: PETRA BLAU, LENKA JÍŠOVÁ kurátor projektu a produkce: HONZA MALÍK & NANOHACH z.s.

info a kontakt info and contact nanohach.info@yahoo.com +420 732 271 309

www.nanohach.cz facebook.com/nanohach

Obrázek 5. Plakát s rozpisem NANOHACH DIALOGY

11.3 Choreografie

Okamžik proměn

Choreografie: Michal Záhora

Námět a scénář: Petra Blau, Barbora Červinková, Karolína Husáková, Kristýna Košlerová, Ema Kučerová, Klára Malúšová, Andrea Malúšová, Nikola Nevšímalová, Kateřina Nevšímalová (alternace Štěpánka Mancová nebo Markéta Kuttnerová). (NANOHACH, 2017:58)

Původní hudba: František Nedvěd

Použitá hudba: Parov Stelar

Kostýmy: tvůrčí kolektiv

Obrázek 6. Choreografie Okamžik proměn, Foto Petr Jirmas

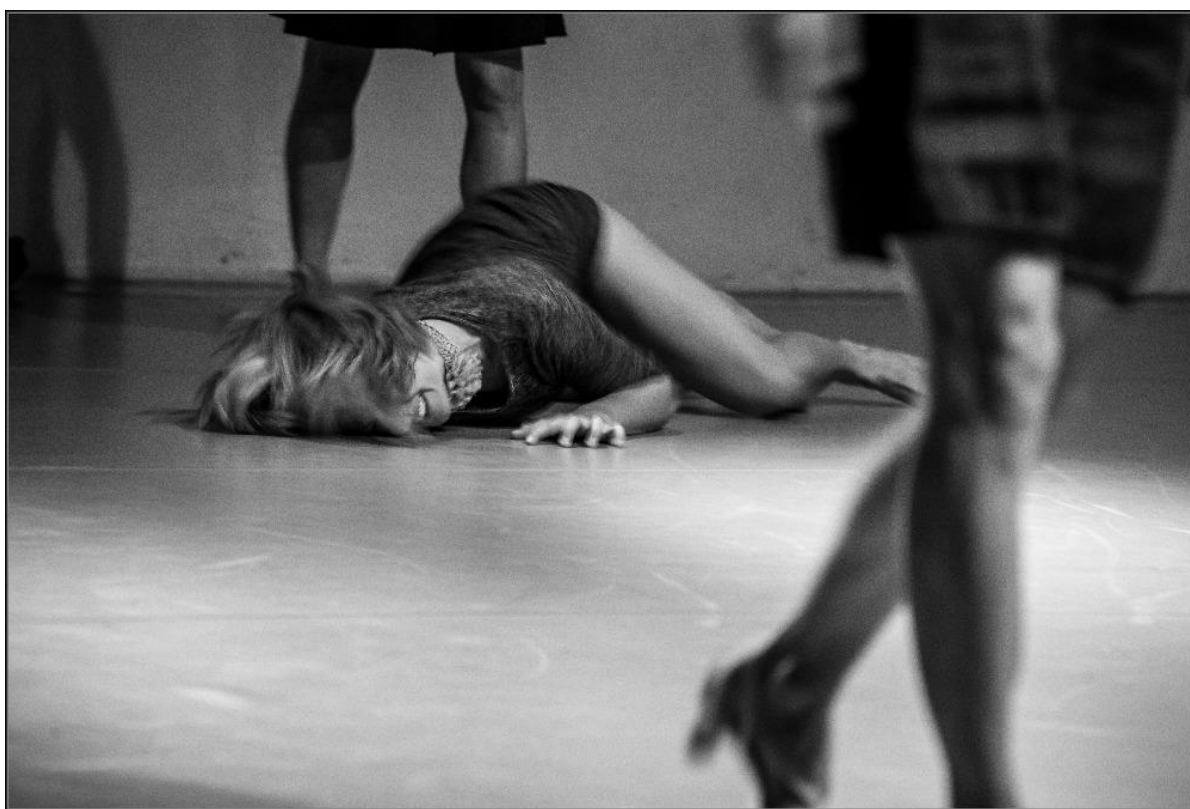
100+1 žena

Námět a choreografie: Lea Švajdová, Marta Trpišovská

Tanec: Lucie Gurbanová, Kateřina Jindrová, Lenka Jíšová, Pavla Nováková, Klára Soukupová (alternace Marta Trpišovská). (NANOHACH, 2017:58)

Původní hudba: Tomáš Procházka

Kostýmy: tvůrčí kolektiv

Obrázek 7. Choreografie 100+1 žena, Foto Petr Jirmas

11.4 Ohlasy z tisku

„...NANOHACH mohou být s projektem dobrým příkladem pro ostatní. Jestli je vhodné snažit se do budoucna eliminovat dělicí čáru, mezi profesionálním tancem, je trochu složitější otázka, ale pokud jde o spolupráci a vzájemné poznávání – pakliže to někdo umí – jde o skvělý počin.“

Lucie Kocourková / pam – pam 3-15

„...ojedinělé setkávání profesionálního a neprofesionálního tanečního světa v projektu Dialogy plně ukázalo smysluplnost a přínosnost takové spolupráce...“

Karolína Kalinová / pam – pam 3-15

„NANOACH dlouhodobě obohacují českou taneční scénu nejen o kvalitní taneční produkci, ale zodpověď se podílí na jejím vnitřním formování vzhledem k současným potřebám oboru jako takového (...) Projekt Dialogy je opět originální.“

Zuzana Smugalová / www.tanecniaktuality.cz